

HELMOND OMGEVINGSVISIE

Versie eindconcept

8 december 2022

Gemeente Helmond

INHOUD

1. INLEIDING	3	5. INTEGRALE AMBITIES	16
1.1 Aanleiding	3	Ambitie 1: Helmond van en voor iedereen	17
1.2 Bereik van de visie	3	Ambitie 2: Helmond als duurzame stad	23
1.3 Samenhang met de omgevingseffectrapportage	3	Ambitie 3: Helmond als vitale stad	29
1.4 Opbouw / leeswijzer	4	Ambitie 4: Helmond als verbonden stad	36
2. WIJ ZIJN HELMOND (IDENTITEIT)	5	6. GEBIEDSGERICHTTE UITWERKING	42
2.1 Ontstaan en ontwikkeling	5	6.1 Centrum+	42
2.2 Helmond in de regio	8	6.2 Werkgebieden	45
2.3 Identiteit is het fundament	10	6.3 Leefbare en aantrekkelijke woonwijken	48
3. HOE ZIET ONZE STAD ERUIT IN 2040?	11	6.4 Buitengebied	50
4. OPGAVEN	13	7. UITVOERINGSPARAGRAAF	52
4.1 Drie centrale opgaven	13	7.1 De rollen	52
4.2 Uitgangspunten	15	7.2 Rolverdeling en instrumentarium	54
		7.3 Rolverdeling per integrale ambitie	55
		7.4 De beleidscyclus	59

1. INLEIDING

Voor u ligt het concept voor de omgevingsvisie Helmond 2040. In de omgevingsvisie geven we aan wat de gewenste ontwikkeling is voor onze stad in het fysieke domein. We hebben voor het opstellen van deze visie input gehad van onze inwoners en andere stakeholders. Met deze visie hopen we een nieuwe impuls te geven aan de ontwikkeling van onze stad, waarbij we de bestaande waarden en kwaliteiten koesteren. We nodigen u uit om uw reactie te geven op dit concept. Met uw input kunnen we de visie verbeteren. Ook hopen we dat het voor u een inspiratiebron is om samen met ons verder te werken aan onze stad.

1.1 Aanleiding

We staan voor een aantal grote uitdagingen. Denk aan de energietransitie en klimaatadaptatie, maar ook het oplossen van de woningcrisis en het werken aan brede welvaart in onze maatschappij.

We willen ook in de toekomst een aantrekkelijke leefomgeving houden. Daarom moeten we ons voorbereiden op de veranderingen die gaan komen en daar mede sturing aan geven. Tegelijkertijd willen we onze identiteit en kernkwaliteiten behouden. Want dat is wat ons 'Helmonds' maakt.

We hebben daarom behoefte aan een 'stip op de horizon', een koers voor de ruimtelijk-fysieke ontwikkeling van onze stad naar 2040. In deze concept-omgevingsvisie zijn de contouren van deze stip op de horizon geschetst.

We beginnen daarbij niet met een blanco vel. We werken in en aan een bestaande stad en dat vraagt een zorgvuldige aanpak, met en voor onze inwoners en ondernemers.

We nodigen iedereen uit om hierover mee te denken.

1.2 Bereik van de visie

De omgevingsvisie geldt voor ons hele grondgebied, voor de hele fysieke leefomgeving en geeft invulling aan de doelen van de Omgevingswet.

Deze doelen zijn:

- Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De omgevingsvisie bestrijkt alle domeinen van de fysieke leefomgeving en brengt deze samen. Het gaat in ieder geval om de volgende thema's: ruimte, bouwen, infrastructuur, natuur, biodiversiteit, energie, klimaat, milieu, water en bodem, gezondheid en erfgoed.

De omgevingsvisie is het cement tussen de stenen, het zorgt voor verbinding tussen alle beleidsvelden in het fysieke domein. Het brengt deze integraal samen en maakt keuzes waar nodig. Het geeft een gebiedsgerichte vertaling en biedt sturing door middel van leidende principes voor ontwikkelingen.

De concept omgevingsvisie is opgesteld met inbreng van inwoners, ondernemers, partners en allerlei andere stakeholders in onze stad. We stemmen de visie af met onze buurgemeenten en andere overheden. We houden daarbij rekening met de provinciale én de nationale omgevingsvisie.

1.3 Samenhang met de omgevingseffectrapportage

Voor de omgevingsvisie hebben we een omgevings-effectrapportage gemaakt. Hierin verkennen we welke effecten kunnen optreden als we bepaalde keuzes maken. In de omgevingseffectrapportage beschrijven we ook welke maatregelen we kunnen nemen om eventuele negatieve effecten van keuzes te verminderen.

De inzichten uit de omgevingseffectrapportage zijn meegenomen in deze omgevingsvisie.

1.4 Opbouw / leeswijzer

Na deze inleiding wordt in hoofdstuk 2 onze identiteit beschreven, 'Wij zijn Helmond' en beschrijven we de positie van Helmond in de regio.

In hoofdstuk 3 beschrijven we wie we in 2040 willen zijn, de stip op de horizon: hoe ziet onze stad eruit in 2040?

Vervolgens beschrijven we in het vierde hoofdstuk de belangrijkste opgaven en (beleids)thema's.

Het hart van deze conceptvisie, hoofdstuk 5, bestaat uit vier integrale ambities die de samenhangende visie geven op de aanpak van de belangrijke opgaven voor

Helmond. De thema's zijn daarin vervlochten: per thema is ingegaan op de doelstelling en bijbehorende opgave en is aangegeven welke keuzes we maken om de verschillende ambities te realiseren.

In het zesde hoofdstuk hebben we gebieden benoemd die relevant zijn voor de doelstellingen en de maatregelen, met de daarbij behorende ontwikkelingsrichting. Hierin worden ook de eventueel nog uit te werken vragen benoemd.

Hoofdstuk 7 is de uitvoeringsparagraaf met een rolbeschrijving voor de uitvoering, het opstellen van omgevingsprogramma's, monitoring en de leidende principes voor ontwikkelingen in onze stad.

2. WIJ ZIJN HELMOND (IDENTITEIT)

Waar zijn we trots op? Wat willen we behouden of versterken?

Onze identiteit, karakteristieken en kwaliteiten zijn belangrijke uitgangspunten voor onze toekomst. Het is de waardevolle leefomgeving als startpunt van de visie.

2.1 Ontstaan en ontwikkeling

Water- en bodemsysteem als basis

De ontstaansgeschiedenis van Helmond hangt nauw samen met de structuur van de ondergrond en het watersysteem. Deze bepaalden mede waar de mens zich vestigde en hoe men het landschap gebruikte. Helmond is gelegen op de overgang van hoge, droge dekzandruggen naar de lager gelegen beekdalen van de Aa en de Goorloop.

In het oosten van Helmond liggen bosgebieden, die de begrenzing vormen van het watersysteem van de Aa. Dit gebied ligt in de gemeenten Deurne, Gemert-Bakel en Helmond en vormt de 'Groene Peelvallei'.

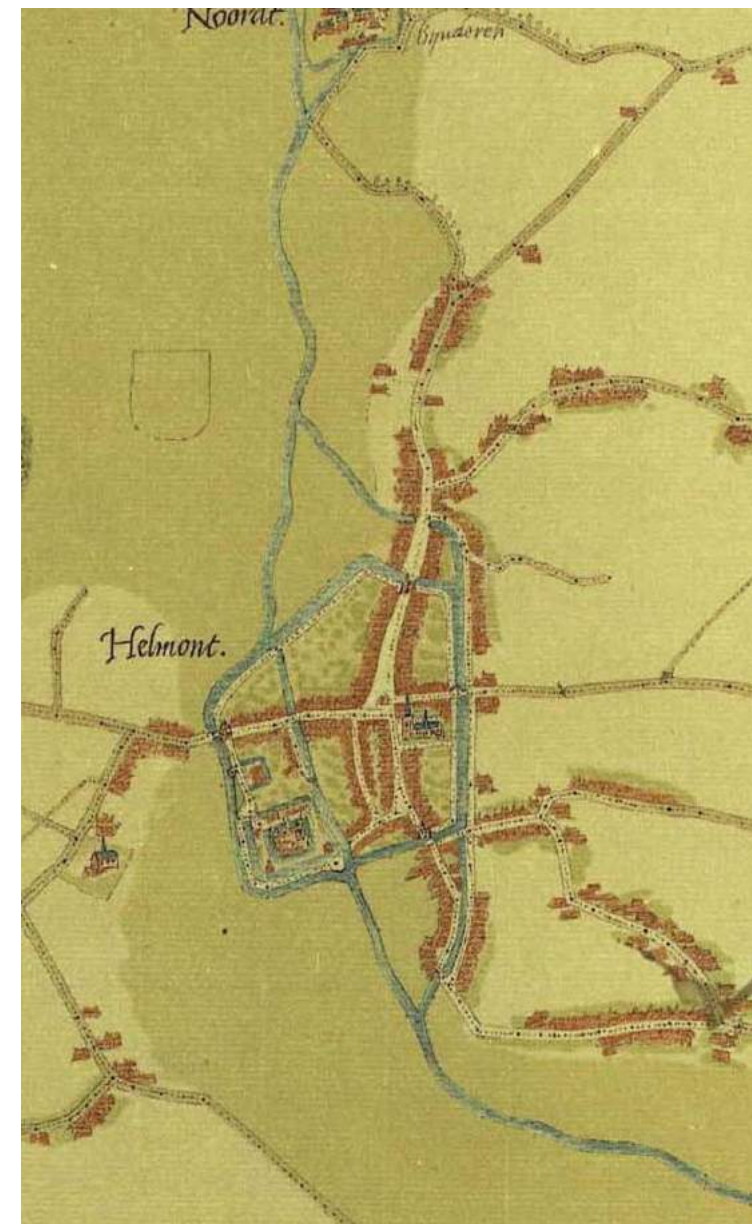
In het westen liggen de dekzandruggen die onderdeel zijn van het watersysteem van de Dommel. Hier ligt het 'Rijk van Dommel en Aa' dat zich uitstrekt over de gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Laarbeek, Nuenen en Helmond.

De belangrijkste natuur- en landschapskwaliteiten van Helmond worden gevormd door enerzijds de robuustheid van deze droge boscomplexen en anderzijds de ligging van de beekdalen in en rondom de stad.

Vroege occupatie

Helmond heeft een rijke geschiedenis. In onze gemeente zijn overblijfselen gevonden van jagers- en verzamelaars uit de steentijden. Uit de late prehistorie en Romeinse tijd dateren sporen en vondsten van nederzettingen en grafvelden. In historische documenten uit de late middeleeuwen wordt 'Helmond' genoemd. Het gaat dan om het gebied ten westen van de Aa, het tegenwoordige 'Haagje'. Vanaf het begin van de dertiende eeuw maakte Helmond deel uit van het hertogdom Brabant. Vanaf 1232 hebben we stadsrechten. Marktrechten werden in 1376 verleend door hertogin Johanna van Brabant. De diverse ambachtsgilden zorgden voor vakbekwame werklieden. Textielwerkers als wolspinners, wevers, volders en lakenverkopers vormden een belangrijke groep.

Begin 14de eeuw werd het kasteel van Helmond gebouwd. Na 700 jaar staat het er nog altijd, als een tastbare herinnering aan onze historie. Rond 1400 werden vestingwerken en stadspoorten toegevoegd. De rivier de Aa verzekerde de stad van voldoende toevoer van water.

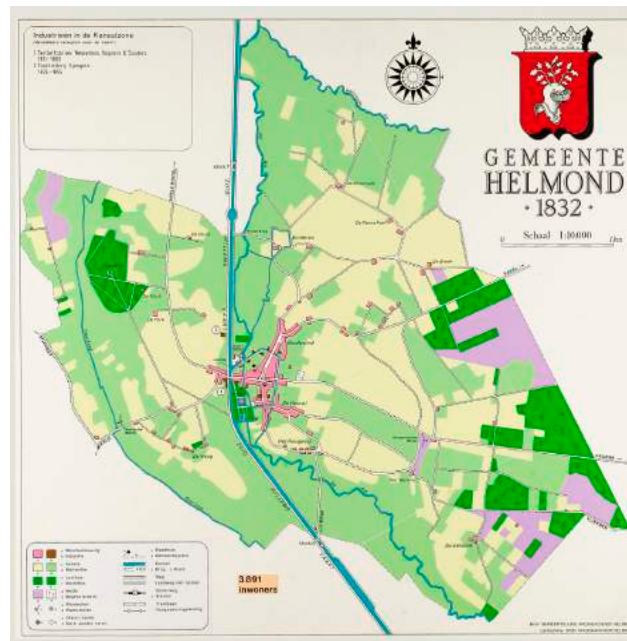
Nieuwe impuls voor textielnijverheid en industrialisatie

Helmond slaagde er door de eeuwen heen in haar textielnijverheid te behouden. Aan het begin van de 19e eeuw vestigden zich een aantal (textiel) ondernemers in Helmond en kreeg de textielnijverheid een nieuwe impuls.

In de periode 1822-1826 werd in opdracht van Koning Willem I de Zuid-Willemsvaart door Helmond gegraven. In 1866 werd de spoorlijn tussen Eindhoven en Venlo in gebruik genomen. Deze vormden een belangrijke ontsluiting van Helmond, voor de aan- en afvoer van goederen en personen.

Kanaal en spoorlijn waren voor Helmond een groot succes en verschillende bedrijven vestigden zich aan het kanaal. De industrie in Helmond groeide explosief. Vanaf medio 19e eeuw vestigden zich, naast de al bestaande textielindustrie, diverse metaalbedrijven en andere industrie in Helmond.

De explosieve groei van de industrie in Helmond ging gepaard met slechte woonomstandigheden. In 1901 kwamen de Woningwet en de Gezondheidswet, die gemeenten verregaande bevoegdheden gaven om de woonomstandigheden te verbeteren. Gemeenten met meer dan 10.000 inwoners moesten een uitbreidingsplan maken. Vanaf dat moment werd de 'organische' ontwikkeling van de stad, gebaseerd op de ondergrond en het landschap, vervuuld voor een meer planmatige aanpak.

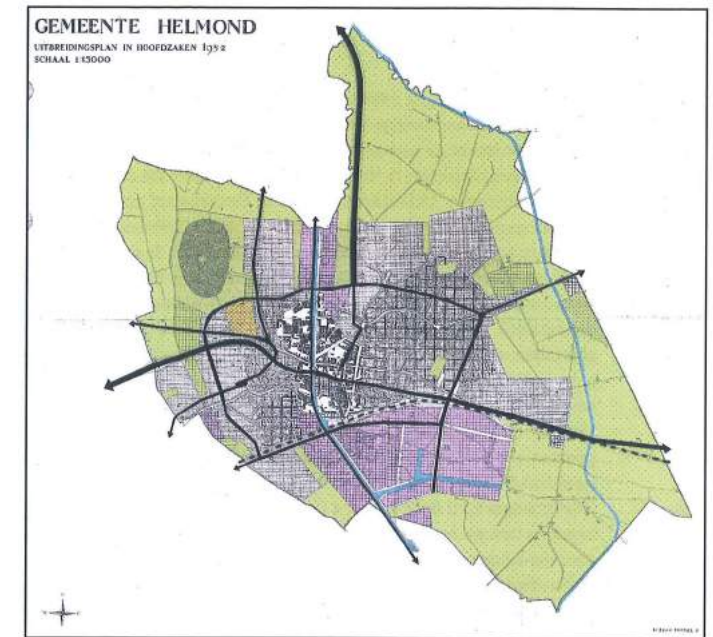

Gemeente Helmond, 1832. <RHCE>

Na-oorlogse periode

In de periode na WOII groeide Helmond door de aanleg van nieuwe wijken, volgens het dan geldende principe: wijken die als modules werden ontworpen rond eigen voorzieningencentra. Helmond-west en de Bloemenbuurt zijn karakteristieke wijken voor deze periode.

In 1952 kwam er een nieuw plan, dat voorzag in uitbreidingen aan de oostzijde van de stad om de productieve landbouwgronden aan de westzijde te sparen. Aan de zuidkant kwam een nieuw industrieterrein (Hoogeind). De wijken die toen werden gebouwd waren onder andere: Binderen,

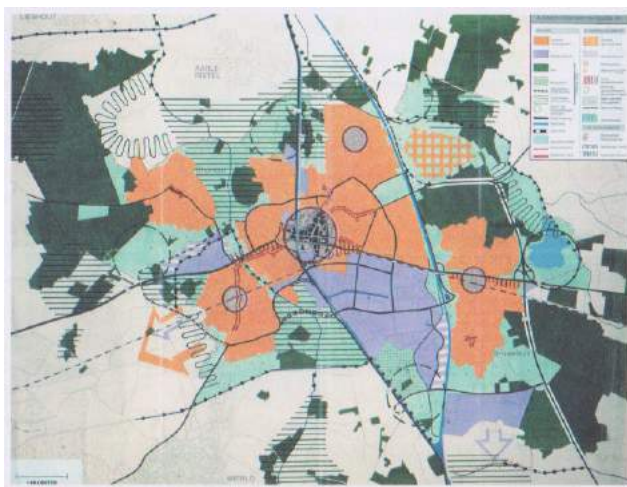
J.H. Froger, Uitbreidingsplan in Hoofdzaken, 1952. <L. van Meijel, P. Opmeer, Gemeente Helmond. Architectuur en Stedenbouw 1940-1965, Ede 2007>

Haagse Beemden, Bloem- en Paardevelden, Kemenade en Eeuwsels. In 1968 werden delen van buurgemeenten (Stiphout, Brouwhuis, 't Hout) bij Helmond gevoegd.

Helmond groeistad

Aan het eind van de 60-er jaren stortte de textiel- en metaalindustrie in. Helmond verarmde en de problemen groeiden de stad boven het hoofd. Het Rijk riep een interdepartementale Werkcommissie in het leven om Helmond er weer bovenop te krijgen.

Deze werkcommissie stelde voor om Helmond aan te wijzen als groeistad, aldus geschiedde in 1976. De aanwijzing tot groeistad betekende dat Helmond in de periode 1980-1990 met 10.000 woningen zou groeien. Deze woningen kwamen vooral terecht in Rijpelberg, Brouwhuis en 't Hout. De commissie constateerde ook dat de ruimtelijke structuur van Helmond problematisch was door de aanwezigheid van de spoorlijn en de Zuid-Willemsvaart. Dit leidde tot een deling in de stad, zowel in ruimtelijk als sociaaleconomische zin. Als oplossing werd gedacht aan ongelijkvloerse kruisingen van de spoorlijn en een omlegging van het kanaal. De omlegging van het kanaal is in 1992 gerealiseerd. Ongelijkvloerse kruisingen met het spoor zijn de afgelopen decennia op diverse plekken aangelegd.

Algemeen Structuurplan 1991 dat de kaders schetst voor het ruimtelijk beleid tot 2005. <ISV Helmond 2015, Helmond 2009>

Helmond en Vinex

Begin jaren '90 was er sprake van een overgang van het groeistadbeleid naar het Vinex-beleid. Helmond richtte zich op het ontwikkelen van woningbouwlocaties met een wervend concurrerend woonmilieu. Hieruit zijn onder andere de woningbouwlocaties Dierdonk en Brandevoort ontstaan. Beide wijken werden 'los gesitueerd van de bestaande stad' met een eigen identiteit en net als andere wijken in Helmond ontworpen als één geheel met eigen basisvoorzieningen. Met deze wijken heeft Helmond zich (inter-)nationaal opnieuw op de kaart gezet. De gebruikte typologie heeft veel navolging gehad in bouwprojecten elders in Nederland en daarbuiten.

De laatste grote uitbreidingslocatie die nog ontwikkeld wordt is Brainport Smart District. Hier ontwikkelen we de meest innovatieve en duurzame wijk van Nederland.

Helmond heeft de afgelopen decennia geïnvesteerd in de ontwikkeling van vrijgekomen binnenstedelijke industrie-locaties, zoals het terrein van Begemann (nu Boscotondo) en het Hatematerrein (nu Suytkade). Daarnaast is en wordt er hard gewerkt aan herstructurering van oudere (arbeiders)wijken, zoals de Binnenstad en Helmond-West.

Veranderende focus op werkgelegenheid

De relatief eenzijdige economische focus op de textiel- en staalindustrie maakte ons kwetsbaar voor crises in deze sectoren. We hebben daarom de afgelopen decennia ingezet op diversificatie van onze economie, onder andere door de ontwikkeling van campussen.

Een blik in de historie van Helmond, helpt ons te begrijpen waar onze stad vandaan komt en waar we aan moeten (blijven) werken.

De belangrijkste conclusie is misschien wel, dat de ontwikkeling van onze stad nooit stil heeft gestaan. En dat Helmond altijd kansen heeft gegrepen om een stapje verder te zetten.

Dit heeft onze stad gemaakt tot wat het is: een stad van doeners, met rauwe randjes. Een stad van aanpakken en schouders eronder. Wij zijn de 'makers van de toekomst' en zetten met deze omgevingsvisie de volgende stap.

2.2 Helmond in de regio

Helmond maakt onderdeel uit van Brainport en van de Brabantse Peel, waarbij de Brabantse Peel overigens ook weer onderdeel is van Brainport.

Helmond in Brainport

Brainport is een van de drie economische mainports in Nederland. Hier zit een substantieel deel van het verdienvermogen van Nederland, met name in de innovatieve hightech-sector. Het Rijk heeft Brainport in haar omgevingsvisie benoemd als een van de vier regio's waarin geïnvesteerd moet worden om onze economie robuust, duurzaam en toekomstbestendig te ontwikkelen.

De grootste uitdaging voor Brainport om haar economische positie te behouden en te versterken is het aantrekken van goed geschoolde werknemers. Het gaat daarbij om zowel hoog- als middelbaar opgeleide mensen die vooraanstaande technologie ontwikkelen en toepasbaar maken. Hiervoor moet het vestigingsklimaat voor ondernemers en werknemers een forse impuls krijgen, tot een niveau dat kan concurreren met vergelijkbare mainports in binnen- en buitenland.

Het bereiken van zo'n hoogwaardig vestigingsklimaat vraagt om een sprong in stedelijkheid qua woon- en werkmilieus met een bijbehorend excellent voorzieningenniveau en een goed functionerend comodaal mobiliteitssysteem.

Door aandacht te hebben voor alle doelgroepen en zorg te dragen voor een goede leefomgevingskwaliteit, profiteren alle inwoners van de regio van deze sprong in stedelijkheid.

In de Woondeal Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) is de behoefte aan woningen tot 2040 ingeschat op 47.500 tot 62.000 woningen. Bovendien is de ambitie dat het aantal arbeidsplaatsen groeit met 50.000 tot 75.000, zodat Brainport internationaal concurrerend blijft. Daardoor ontstaat ook meer diversiteit in het wonen: er komen metropolitane woonmilieus in het centrum van Eindhoven en hoogstedelijke woonmilieus in Eindhoven en Helmond.

Deze hogere dichtheden zorgen voor extra druk op deze steden. Daarom zal de verdichting gepaard moeten gaan met een kwaliteitsimpuls, die een aantrekkelijke, groene en gezonde leefomgeving borgt. Woningbouw kan als hefboom fungeren voor andere opgaven op het gebied van economie (agglomeratiekracht), leefbaarheid, klimaatbestendigheid en energietransitie.

De stedelijke groei gaat hand in hand met de verbetering van de bereikbaarheid van de regio voor alle vormen van vervoer, waarbij de nadruk ligt op de mobiliteitstransitie. Het gaat om een wezenlijke verandering in reisgedrag en in het mobiliteitssysteem, die de komende decennia stapsgewijs en adaptief vorm krijgt.

Helmond is de tweede stad in Brainport. Wij zien de ontwikkeling van Brainport als een belangrijke kans voor de ontwikkeling van onze stad en willen hier onze bijdrage aan leveren.

Onderscheidende bedrijven en onderzoeksinstituten, onder andere op het gebied van automotive, foodtechnologie en slimme maakindustrie, zijn nu al van grote betekenis voor het innoverend vermogen en de uitstraling van onze stad in de regio. Wij willen dit verder versterken en verbreden.

Helmond in de Peel

We vormen samen met de gemeenten Deurne, Asten, Someren, Gemert-Bakel en Laarbeek de Brabantse Peel. De Brabantse Peel is onderdeel van Brainport en daarmee ook van de opgaven in Brainport. Maar de Peel heeft ook haar eigen uitdagingen. In de Peel heeft zich de afgelopen jaren veel intensieve veehouderij ontwikkeld. De combinatie van een intensieve agrarische sector, nabijgelegen kwetsbare natuurgebieden en bebouwing leidt tot conflicten. De stikstofdepositie is te hoog en dit leidt onder andere tot vertraging in ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de kleinere kernen in de Peel is het een uitdaging om het voorzieningenniveau in de kernen op peil te houden.

Helmond is centrumgemeente in de Peel voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Daarnaast hebben we een aantal voorzieningen in de stad met een regionaal bereik (onder andere het ziekenhuis en leisurevoorzieningen). We zijn ook centrumgemeente voor de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel (waar naast de peelgemeenten ook Geldrop-Mierlo bij hoort). We maken samen afspraken over de locatie van (regionale) bedrijventerreinen en stemmen de invulling met elkaar af. Ook op het gebied van mobiliteit, vrije-tijds-economie en duurzame opwek van energie werken we intensief samen.

2.3 Identiteit is het fundament

Het historisch bewustzijn is in Helmond onmiskenbaar aanwezig. De landschappelijke structuren, het industrieel verleden - staal en textielindustrie - , kanaal en spoorlijn vormen tezamen het ruimtelijk-fysieke DNA van Helmond. De historische kenmerken maken onze identiteit zichtbaar en geven houvast. Tegelijkertijd vragen onze opgaven en ambities om nieuwe mogelijkheden te verkennen en innovatie alle ruimte te geven. Dat vraagt lef, doorzettingsvermogen en soms een andere rol van ons als overheid.

Zelf aan het roer

We werken doelbewust en zorgvuldig aan de stad. Vanuit de waarden die we in de gemeente willen beschermen, gaan we aan de slag met onze opgaven. Menselijke maat en gemeenschappelijke betrokkenheid zijn daarbij het uitgangspunt. Vooruit kijken is daarbij noodzakelijk, soms buiten gebaande paden, met behulp van experimenten. Korte lijnen tussen politiek, bestuur, professionals en inwoners helpen daarbij.

‘Historie en water, Brainport en de Peel’: dit zijn begrippen die passen bij de identiteit van Helmond. ‘Nuchter, eigenzinnig en doen’: dit staat voor onze inwoners. Deze kenmerken en eigenschappen willen we koesteren én inzetten bij de keuzes die we maken voor de ontwikkeling van onze stad.

3. HOE ZIET ONZE STAD ERUIT IN 2040?

De hoofdpogaven voor Helmond 2040 zijn gevisualiseerd en verwoord in 'Helmond, Ambitie 2040'. De Omgevingsvisie is een grote en belangrijke bouwsteen voor deze 'stip op de horizon' waar het gaat om ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

Helmond is in 2040....

..een inclusieve stad..

In onze stad kun je goed wonen, werken, leren en ontspannen. Het maakt daarbij niet uit wat je afkomst, opleidingsniveau of maatschappelijke positie is. Iedereen heeft gelijke kansen en je kunt je ontwikkelen in onze stad.

..een vitale en levendige stad...

We hebben in 2040 een bloeiende en robuuste economie die tegen een stootje kan met passend werk voor ieder talent en passend talent voor ieder werk". We hebben vanuit onze eigen economische basis een belangrijke plek in het economisch weefsel van Brainport. Onze topsectoren, Slimme maakindustrie, Automotive en Foodtech, zijn volwassen geworden en leveren een substantiële bijdrage aan onze stad. We werken daarbij intensief samen met andere overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen, bedrijven én onze inwoners. We gebruiken onze stad als 'living lab' en we vinden het vanzelfsprekend dat de nieuwste technologie in onze stad wordt uitgetest.

We hebben een rijk aanbod aan voorzieningen, waaronder kunst & cultuur, leisure, commerciële voorzieningen, horeca en detailhandel. Helmond

bruist en er is altijd wel wat te doen. Onze musea, theater en evenementen trekken publiek van binnen en buiten Helmond.

..natuurlijk en stad aan het water...

We hebben de basiskwaliteit voor natuur gerealiseerd, zowel in de stad als in het buitengebied. Hiervoor vormden de grotere landschappelijke structuren en ecologische verbindingzones de basis. Er ligt een robuust groen raamwerk in de stad en de Stadse Aa is weer zichtbaar als groen hart van de stad. Stad en ommeland lopen vloeiend in elkaar over en zijn optimaal verbonden. Zowel voor de mens als voor de natuur.

..duurzaam bereikbaar...

Onze stad is in 2040 duurzaam bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig. Voor onze bewoners en voor bezoekers en bedrijven. We hebben de extra mobiliteit door de groei van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen een goede plek kunnen geven: onze stad is bereikbaar voor iedereen. Dit komt door de focus op duurzame en betaalbare mobiliteit, waarin fiets, openbaar vervoer en deelmobiliteit een belangrijke rol spelen.

We zijn ook digitaal verbonden, onder andere door aanleg en een hoge aansluitgraad van glasvezel.

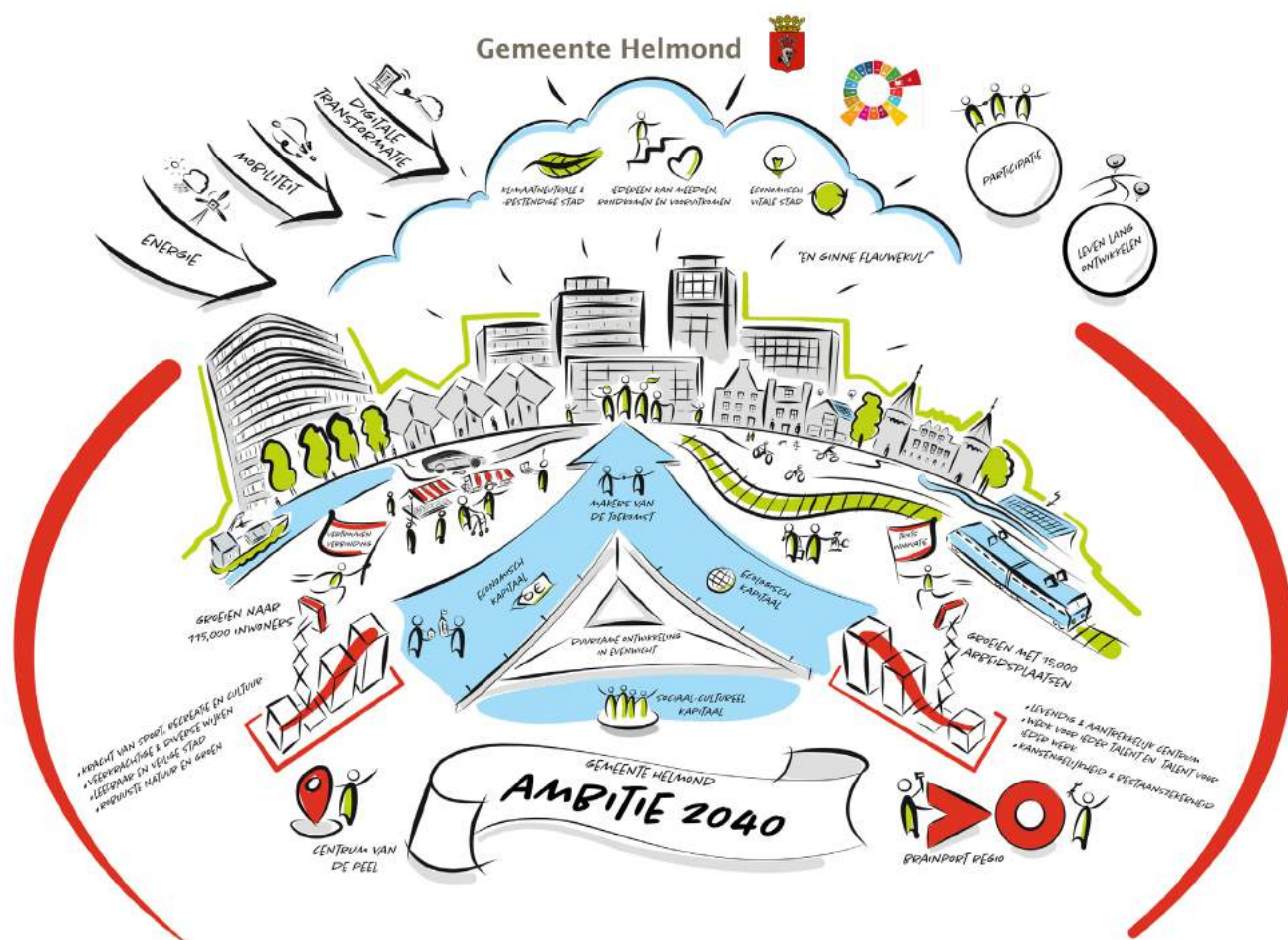
.. klimaatneutraal en in 2050 klimaatbestendig...

We stoten geen CO2 meer uit en het gebruik van fossiele brandstoffen is tot het minimum teruggebracht. Het hitte-eiland-effect in onze stad is beperkt door het gebruik van bomen, groen en water voor verkoeling en iedereen heeft binnen loopafstand een schaduwrijke plek. Onze stad kan goed tegen extreme droogte en hevige neerslag en er treedt geen noemenswaardige schade op. Bij een duurzame stad hoort een schone en aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving waarin het prettig verblijven is. De aanwezigheid van groen en water spelen hierin een grote rol.

..een gezonde en veilige stad.

Helmond heeft een prettige en veilige (openbare) ruimte, die uitnodigt en stimuleert tot ontmoeten, spelen en bewegen. De inrichting en het beheer sluiten aan op de wensen en behoeften van de gebruikers. Gezondheid en veiligheid zijn integraal onderdeel van onze afwegingen. Drukke wordt afgewisseld met rust, stilte en ruimte.

Onze sportaccommodaties en 'urban sports areas' zijn voor iedereen toegankelijk en verbinden jong en oud. Stadstuinen en voedselbossen brengen ons dichterbij de voedselketen en leveren een bijdrage aan onze gezondheid.

Design www.mindbiz.nl

4. OPGAVEN

4.1 Drie centrale opgaven

De gemeente Helmond staat voor grote opgaven de komende 20 jaar. Deze opgaven zijn opgenomen in de Ambitie Helmond 2040.

De opgave: Verstedelijking en bereikbaarheid

Het toekomstperspectief van Brainport geeft Helmond kansen en uitdagingen. Er komt een forse verstedelijkingsopgave op ons af.

Helmond heeft de ambitie om tot 2040 circa 15.000 woningen te realiseren, waarvan 10.000 in en rond het centrum. Daarbij horen ook een vergelijkbaar aantal arbeidsplaatsen. Onze economie moet robuuster en minder conjunctuurgevoelig worden. Daarvoor zetten we in op diversificatie door het toevoegen van gemengde stedelijke woon-werkmilieus en het verder ontwikkelen van onze topsectoren. Onze basisvoorzieningen en stedelijke voorzieningen moeten kwalitatief en kwantitatief meegroeien met onze stad.

Deze groei gaat gepaard met toenemende mobiliteit. De opgave om onze stad bereikbaar en tegelijkertijd leefbaar te houden is groot. Daarbij moet het mobiliteitssysteem ook toegankelijk en betaalbaar zijn.

Deze opgave betekent een schaa sprong voor Helmond naar circa 115.000 inwoners. We willen dat deze schaa sprong ons vooruit helpt op het gebied van duurzaamheid en het tegengaan van sociale tweedeling. Met andere woorden: de schaa sprong is een middel om andere doelen te realiseren. Daarbij gaat kwaliteit voor kwantiteit. Hiervoor is een integrale

benadering nodig. Dat vraagt een zorgvuldige aanpak, met het vizier op de toekomst en het vasthouden aan doelen en ambities.

De opgave: Het tegengaan van de sociale en economische tweedeling, met gelijke kansen voor iedereen

Helmond is van oudsher een gesegregeerde stad met een relatief groot aantal inwoners met een lage(re) sociaal economische status. Ons beleid is erop gericht dat iedereen kan meedoen, rondkomen en vooruitkomen. Daarom moeten ontwikkelingen in het fysieke domein bekeken worden vanuit het perspectief van sociaal-maatschappelijke vraagstukken en effecten. Oftewel: het beleid voor de fysieke leefomgeving moet een positief resultaat opleveren voor de sociaal-maatschappelijke uitdagingen van Helmond.

De raakvlakken vanuit de omgevingsvisie zitten onder andere op de volgende aspecten:

- Het realiseren van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor iedereen
- Een toegankelijke en sociaal veilige leefomgeving, onder andere gericht op ontmoeten
- Passende en betaalbare woningen
- Basisvoorzieningen op korte afstand en toegankelijk
- Spreiding van bijzondere doelgroepen naar draagkracht van gebieden
- Een robuuste economie, waarin iedereen werk kan vinden en door kan groeien.
- Een duurzame arbeidsmarkt met werk voor iedereen, ook voor de groepen die momenteel nog een afstand tot de arbeidsmarkt ervaren
- Een comodaal mobiliteitssysteem, dat toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen.

De opgave: Het verduurzamen van de stad

De opgave om te komen tot een klimaatneutrale en klimaatbestendige stad is groot en tegelijkertijd randvoorwaardelijk. We willen in 2035 klimaatneutraal en circulair zijn, in 2050 klimaatbestendig. Deze opgave heeft grote consequenties voor zowel de gebouwde als ongebouwde omgeving. We moeten op de eerste plaats gaan besparen, want alles wat je niet gebruikt, hoef je niet op te wekken en te transporteren.

Daarnaast moeten we ruimte vinden voor duurzame opwek van energie, de warmtetransitie en onze infrastructuur en gebouwen aanpassen.

Het beschermen en ontwikkelen van natuur en biodiversiteit, groen en landschap en de kwaliteit van ons leefmilieu (water, bodem en lucht) horen ook bij onze opgave voor een duurzame stad. Onze leefomgeving is niet van onszelf. We hebben het in bruikleen van toekomstige generaties. Dat betekent dat we er respectvol mee omgaan en waardevolle elementen beschermen.

Dat wil niet zeggen dat er niets meer kan. Het gaat erom dat we in beeld brengen welke waarden afweegbaar zijn en welke niet. En dat bij te motiveren aantasting compensatie aan de orde kan zijn, zodat de generaties na ons hier de vruchten van kunnen plukken.

De drie grote opgaven staan centraal bij de uitwerking van de omgevingsvisie, krijgen een plek in de integrale ambities en worden verbonden in de gebiedsgerichte uitwerking.

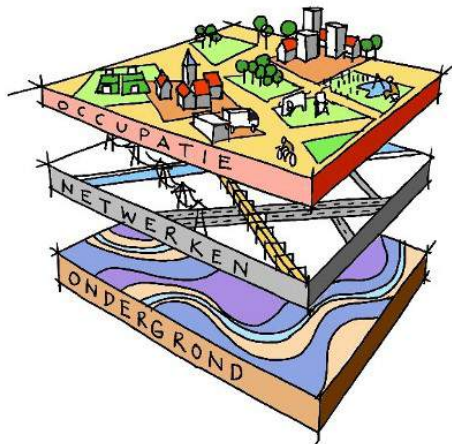
4.2 Uitgangspunten

De lagenbenadering als basis voor ontwikkelingen

De lagenbenadering legt de ruimte uiteen in drie lagen. De eerste laag bestaat uit de fysieke ondergrond, het watersysteem en het biotisch systeem. De volgende laag bevat netwerken van infrastructuur met onder meer wegen, spoorlijnen en waterwegen. Tot slot de laag met de menselijke activiteiten zoals wonen, werken en recreëren en de fysieke neerslag daarvan.

De fysieke ondergrond heeft een lage dynamiek en een lange geschiedenis. Veranderingen in deze laag zijn vaak onomkeerbaar, hebben soms grote consequenties en leggen de toekomst voor lange tijd vast.

Veranderingen in de netwerklaag vragen grote investeringen en werken lang door. Het kenmerk van de netwerklaag is verbondenheid met en tussen andere plekken. De lokale ruimte voor verandering is daarmee beperkter, want een ingreep op de ene plek heeft consequenties voor de andere plek.

Veranderingen in de occupatielaag zijn dynamischer. Veranderingen in deze laag worden vaak snel zichtbaar, bijvoorbeeld het bouwen en slopen van panden. Maar wat we in deze laag doen, kan ook op de langere termijn zichtbaar effect hebben op de onderliggende lagen. Bijvoorbeeld verontreiniging van de fysieke ondergrond door menselijke activiteiten.

In het algemeen geldt de stelregel: hoe lager de dynamiek, hoe zorgvuldiger je ermee omgaat. We zoeken daarom voor ontwikkelingen en activiteiten zoveel mogelijk naar geschikte locaties vanuit de ondergrond.

Soms is het niet mogelijk om de meest geschikte locatie te kiezen. In dat geval nemen we maatregelen om de impact op de ondergrond weg te nemen of te compenseren. Uitgangspunt is dat een goede analyse van de ondergrond en alle daarop geënte waarden en kwaliteiten, altijd aan de basis van ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving staat.

De ondergrond biedt, mits zorgvuldig gebruikt, ook mogelijkheden om te voorzien in onze behoeften en biedt kansen voor de realisatie van onze ambities. Denk aan het gebruik van grondwater voor menselijke consumptie of bodemenergie voor het verwarmen van woningen en bedrijven. Dit vraagt altijd een zorgvuldige aanpak. Indien nodig nemen we extra maatregelen om onze natuurlijke hulpbronnen te beschermen.

Preventief handelen boven gevolgbeperking en herstel

In de omgevingsvisie besteden we aandacht aan de volgende milieubeginselen:

- Het voorzorgsbeginsel
- Het beginsel van preventief handelen
- Het beginsel dat milieuaantasting bij voorkeur aan de bron bestreden wordt
- Het beginsel dat de vervuiler betaalt

Door toepassing van de lagenbenadering werken we al aan deze milieubeginselen. Bij de integrale ambities geven we hieraan, indien van toepassing, verdere invulling.

5. INTEGRALE AMBITIES

De omgevingsvisie is een ruimtelijk-fysieke visie met een link naar het sociaal domein en gezondheid en legt de beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. We maken duidelijk wat we samenhangend willen bereiken voor alle relevante beleidsthema's. De thema's die daarbij centraal staan, zijn:

- Natuur, landschap en biodiversiteit
- Erfgoed
- Energie en klimaat
- Milieu en water
- Gezondheid
- Wonen
- Voorzieningen
- Economie
- Bereikbaarheid en mobiliteit

Op basis van onze opgaven hebben we vier ambities geformuleerd, waarin alle bovenstaande thema's landen. Deze ambities laten zien waar we voor staan, ze verbinden de thema's en geven richting aan de ontwikkeling van Helmond.

In hoofdstuk 6 worden de ambities gebiedsgericht uitgewerkt.

Integrale ambities voor Helmond

Ambitie 1: Helmond van en voor iedereen

Helmond wil een stad zijn van iedereen en voor iedereen. In 2040 kun je in Helmond goed wonen, werken, leren en ontspannen. Het maakt daarbij niet uit wat je afkomst, opleidingsniveau of maatschappelijke positie is. Je kunt je ontwikkelen in onze stad.

Om dit te kunnen bereiken, zetten we in op realisatie van voldoende betaalbare woningen, toegankelijke basisvoorzieningen op korte afstand en fijne, veilige ontmoetingsplekken in de wijken. De woningen realiseren we grotendeels in onze bestaande stad, waarbij het zwaartepunt in en om het centrum ligt. Daarmee vergroten we de draagkracht voor stedelijke voorzieningen en duurzame mobiliteitsoplossingen. En we belasten ons kwetsbare buitengebied minder. In de wijken blijft ruimte voor woningbouw, gericht op de lange-termijn-behoefte van die wijk.

We bouwen kwaliteitsvolle woningen en openbare ruimte voor een brede mix aan doelgroepen.

We huisvesten bijzondere doelgroepen evenrediger in onze stad en meer naar draagkracht van buurten en wijken.

We zetten in op de realisatie van arbeidsplaatsen die aansluiten op ons arbeidspotentieel en die doorgroeimogelijkheden bieden.

Er is sprake van een tweedeling in de samenleving. Veel mensen hebben het goed in ons land. Maar er is nog steeds een (te) grote groep mensen waar het minder goed mee gaat. Die minder kansen hebben op de arbeidsmarkt. Mensen die onvoldoende toegang hebben tot de woningmarkt en tot voorzieningen. Mensen die niet denken aan energiebesparing omdat ze daar simpelweg de middelen niet voor hebben.

Ook Helmond heeft te maken met deze tweedeling. In sommige wijken is het opleidingsniveau en het gemiddelde inkomen substantieel lager als in andere wijken. Problemen rondom armoede, gezondheid en sociale veiligheid concentreren zich in bepaalde gebieden.

Het is onze ambitie om daar verandering in te brengen. We zoeken daarbij aansluiting bij de doelstelling vanuit het sociaal domein: meedoen, rondkomen, vooruitkomen en kijken welke bijdrage wij daaraan vanuit het fysieke domein kunnen leveren.

Wonen

Helmond staat voor een grote woningbouwopgave. Enerzijds gaat het om het afronden van lopende woningbouwprojecten en gebiedsontwikkelingen, zoals Brainport Smart District (BSD). Anderzijds krijgen we er een flinke verstedelijkingsopgave bij in en rondom het centrum. In totaal komen er tot aan 2040 zo'n 15.000 woningen bij in onze stad.

We kiezen ervoor om deze woningen grotendeels in de bestaande stad te bouwen, in en rondom ons centrum

en het intercitystation. Hier moeten ca. 10.000 woningen bij komen. De overige 5.000 woningen komen in Brainport Smart District (2.000 woningen) en verspreid over kleinere locaties in onze stad.

We maken een bewuste keuze om een groot aantal woningen in onze bestaande stad te bouwen. De woningdichtheid en de economische activiteiten in het centrum zijn relatief laag voor een gemeente van onze omvang. Er is behoefte aan reuring en dynamiek, aan bewoning en meer economische activiteit in het centrum. Daarmee vergroten we ook het draagvlak voor voorzieningen waar iedereen van kan profiteren. Door concentratie van de woningen rondom OV-knooppunten, vergroten we de mogelijkheid en het draagvlak voor een mobiliteitstransitie (zie ambitie 4). En tot slot, niet in de laatste plaats, door in de bestaande stad te bouwen sparen we ons kwetsbare landschap, onze natuur in het buitengebied en houden we ruimte voor (lokale) voedselproductie.

Het bouwen van deze grote aantallen woningen in de bestaande stad, brengt ook uitdagingen met zich mee. In hoofdstuk 6, gebiedsgerichte invulling, gaan we hier uitgebreider op in.

De programmering voor woningbouw moeten we relateren aan de huidige behoefte, onze visie op de ontwikkeling van onze stad naar 2040 en de demografische ontwikkelingen die op ons afkomen. De leeftijdsopbouw van onze bevolking ziet er in 2040 anders uit als nu. Onze huidige bevolking vergrijsst. De verwachting, is dat we in de toekomst meer behoefte hebben aan woningen waarin mensen langer, eventueel met zorg aan huis, kunnen blijven wonen. In de woon-zorgvisie zijn de aandachtspunten

met betrekking tot de woonvoorraad in relatie tot vergrijzing en de huisvesting van bijzondere doelgroepen verder uitgewerkt. Tegelijkertijd zullen zich, door de verstedelijkingsopgave en de groei van Brainport, nieuwe mensen vestigen in onze stad. Deze mensen komen van buiten de regio en zelfs buiten Nederland. Deze doelgroepen hebben verschillende behoeften en leefstijlen en prefereren verschillende typen woningen en woonomgevingen.

We willen dat woningen in onze stad voor een breed publiek betaalbaar zijn. Ons streven is dat we in 2040 70% betaalbare woningen hebben, zowel huur als koop. Het percentage sociale huurwoningen in onze stad is op dit moment ongeveer 36%. De verwachting is dat dit aandeel over de langere termijn zal dalen. We stellen een woonvisie op, waarin we de mix van doelgroepen in gebieden en de programmering verder uitwerken. Daarin bekijken we ook wat een passend aandeel sociale huurwoningen is voor 2040.

Spreiding

Helmond is sterk gesegregeerd, met een concentratie aan sociale huur en bijzondere doelgroepen in bepaalde delen van onze stad.

In andere delen zijn deze groepen nauwelijks aanwezig en staan vooral (koop)woningen in het duurdere segment.

In de wijken met een groot aandeel sociale huur en bijzondere doelgroepen, concentreren zich problemen rondom sociale veiligheid, gezondheid, armoede, laaggeletterdheid en onderwijsachterstand.

We zien dat in deze gebieden basisvoorzieningen zoals onderwijs, sport, zorg en sociaal werk, zwaar belast

worden. Vanuit het ruimtelijk-fysieke domein zijn deze problemen niet allemaal op te lossen. Maar we kunnen er wel aan werken dat ze niet verergeren en dat de druk op de voorzieningen in deze buurten vermindert. Dit doen we door bij de keuze voor ontwikkelingsrichting van een gebied veel meer uit te gaan van de draagkracht van dat gebied. Dat werkt twee kanten op: in de gebieden met een hoge druk verminderen we de druk en vergroten we de aanwezigheid van draagkrachtige doelgroepen. Van de gebieden met meer draagkracht (sterkere schouders) verwachten we een grotere inzet voor de vestiging van bijzondere doelgroepen en sociale huur.

Basisvoorzieningen

We willen dat onze basisvoorzieningen voor iedereen bereikbaar zijn. We gaan daarbij uit van bereikbaarheid binnen 10 minuten fietsen. Onder 'basisvoorzieningen' verstaan we voorzieningen die voor de dagelijkse behoefte nodig zijn. Zoals basisonderwijs, kinderopvang, wijkhuis,

medische basiszorg (huisarts, tandarts, apotheek), winkels voor dagelijkse boodschappen en (buurt) groen- en speelvoorzieningen. Toegankelijke en nabije basisvoorzieningen zijn belangrijke ontmoetingsplekken in de wijk. Ze dragen bij aan het versterken van de sociale cohesie.

Het gaat om een evenwichtige spreiding van het aanbod in relatie tot de vraag. Indien mogelijk, combineren we functies die elkaar versterken zoals onderwijs, kinderopvang, wijkhuis, (jeugdgezondheids) zorg en welzijn. We spelen in op kansen die zich aandienen.

We hebben in Helmond acht wijkwinkelcentra. Soms zijn deze onderdeel van de historische dorpslinten, soms zijn ze bewust zo ontworpen als onderdeel van de op zichzelf staande woonwijken die na de oorlog zijn gerealiseerd. Deze wijk(winkel)centra hebben een functie, ondersteunend aan de woonwijk (dagelijkse boodschappen en ontmoeting met inwoners van de

wijk/buurt). We willen de bestaande wijkwinkelcentra behouden en zo nodig versterken, verspreide winkels hier clusteren en kleinere winkelstrips afhankelijk van levensvatbaarheid afbouwen.

Relevantie vanuit dagelijkse behoefte is het belangrijkste criterium voor vestiging van detailhandel in de wijkwinkelcentra. Om leegstand tegen te gaan, kijken we naar verbreding van passende functies in wijkwinkelcentra.

Het centrum heeft een dubbelfunctie: enerzijds moeten hier voldoende basisvoorzieningen aanwezig zijn voor de inwoners die hier komen te wonen. Anderzijds is het centrum ook de plek voor stedelijke en regionale voorzieningen. De stedelijke en regionale voorzieningen worden verder uitgewerkt in ambitie 3: Helmond vitale stad.

Daarnaast hebben we nog twee perifere locaties voor grootschalige winkels: Winkelboulevard Engelseweg (onder andere meubelwinkels en bouwmarkten) en Autoboulevard Varendschut. Deze gebieden hebben een

eigen signatuur. Ons doel is behoud en versterking van deze gebieden.

Onze (breedte)sportvoorzieningen zijn onderdeel van de basisvoorzieningen. Door het ruimtebeslag van sportvoorzieningen, zijn deze niet voor alle sporten binnen tien minuten fietsen aanwezig. We richten ons daarom op het realiseren van comfortabele en veilige (fiets)routes om sportparken onderling en met de wijken te verbinden.

Economie en werkgelegenheid

Voor welzijn en welvaart is werkgelegenheid een belangrijke voorwaarde. Om de kans te vergroten dat iedereen in Helmond mee kan (blijven) doen, hebben we een 'eigen' stuwende economie nodig. Dit wordt in ambitie 3 verder uitgelegd. Vanuit de ambitie "Helmond van en voor iedereen" zijn de volgende aspecten in de economische ontwikkeling belangrijk:

1. We trekken werkgelegenheid aan dat past bij het arbeidspotentieel van Helmond.
2. We trekken werkgelegenheid aan die aansluit bij onze topsectoren Automotive, Foodtech en slimme maakindustrie. Hierin zitten doorgroeimogelijkheden naar een hoger opleidingsniveau.
3. Onderwijs en scholing sluiten hierbij aan. We zetten in op alle talent, onbenut arbeidspotentieel en groepen die nog een afstand tot de arbeidsmarkt ervaren. Zo groeit de werkgelegenheid ook van onderaf.

Gezondheid - Ontmoeten

Fysieke inrichting kan een bijdrage leveren aan gezondheid, sociale relaties (ontmoeten) en sociale veiligheid. Sociale netwerken ontstaan vanuit alledaagse ontmoetingen en kort contact in een wooncomplex of buurt. Mensen komen elkaar tegen op straat, voor de lift of op een pleintje. Een groet, een knik of een praatje over het weer volgt. Als mensen elkaar vaker zien en spreken, ontstaat begrip en dit kan leiden tot 'omzien naar elkaar'. Deze informele steun bestaat bijvoorbeeld uit tips voor een nieuwe baan, een pannetje soep bij ziekte of inspringen bij een verhuizing. Mensen worden op deze manier meer zelfredzaam en samenredzaam en minder eenzaam.

We richten de ruimte zodanig in dat we bewegen, ontdekken, ontmoeten en sociale veiligheid wordt gestimuleerd. Daarvoor zetten we bij het ontwerp van de openbare ruimte deze functies voorop. We realiseren toegankelijkheid voor mensen met een beperking, veilige en aantrekkelijke routes met plekken om even bij te komen.

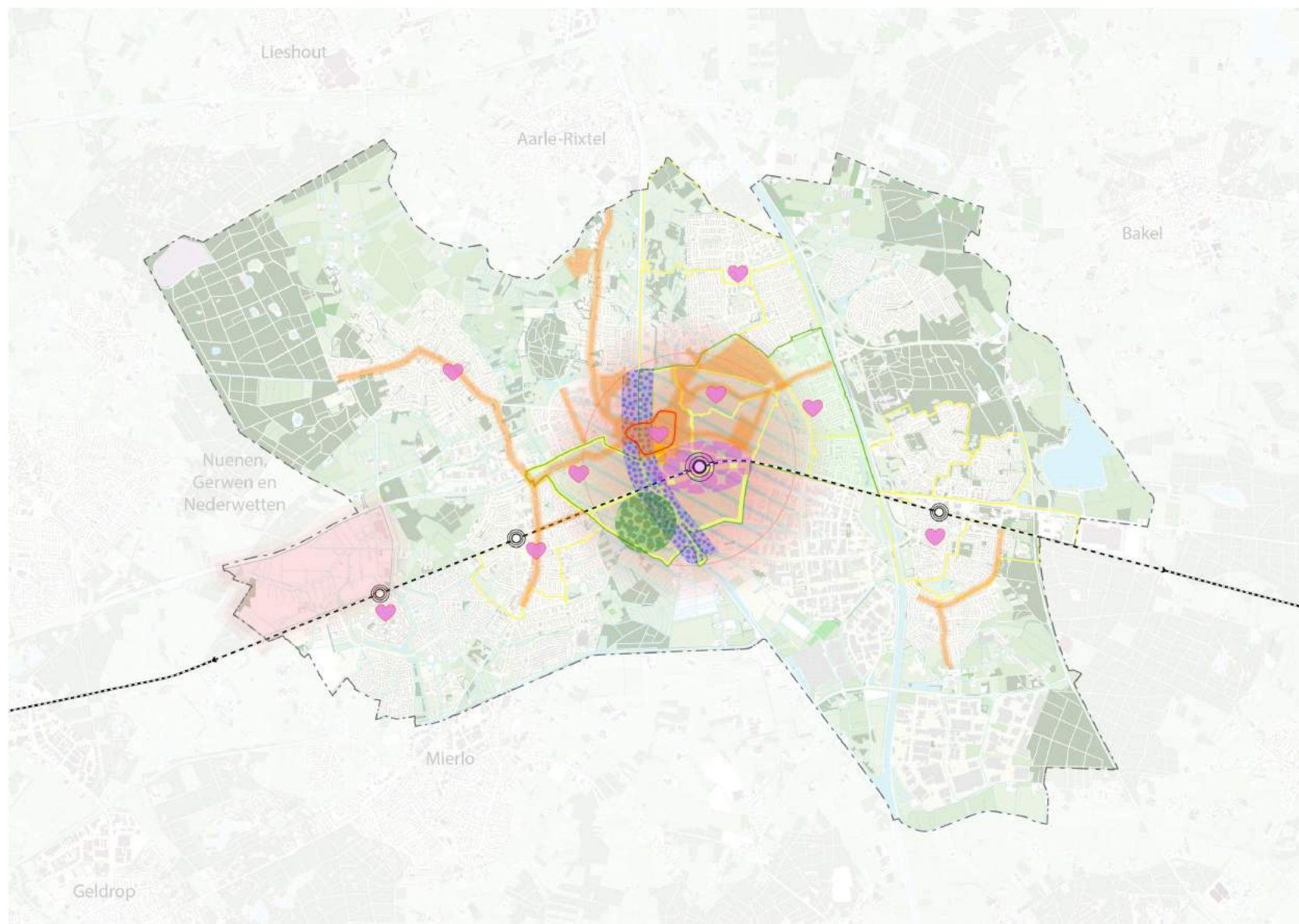
We houden rekening met de menselijk maat en realiseren een samenhangende openbare ruimte en gebouwplinten met een sociaal veilige omgeving. Zo zouden basisvoorzieningen een plek kunnen krijgen in de gebouwplint, zodat er dynamiek en 'loop' ontstaat. Bij de inrichting van een aantrekkelijke, sociaal veilige omgeving, wordt ook onze doelstelling voor een klimaatbestendige stad meegenomen (zie ambitie 2).

Energie

De energietransitie is volop in ontwikkeling, maar niet bereikbaar voor iedereen. Investeren in het opwekken van duurzame energie is kostbaar en niet weggelegd voor lagere inkomens. Wij zoeken daarom ook naar collectieve energiesystemen die een lagere drempel opwerpen om aan mee te doen. En we zoeken naar methodes om mensen een structurele oplossing te bieden (naast advies en financiële bijdrages) door woningen daadwerkelijk fysiek aan te passen. We gaan de duurzaamheidseisen aanscherpen, zodat iedereen straks kan profiteren van een lagere energierekening.

1. AMBITIEKAART VAN EN VOOR IEDEREEN

Ambitie 2: Helmond als duurzame stad

Helmond is in 2035 klimaatneutraal en circulair en in 2050 klimaatbestendig. Onze gebouwen en ruimte richten we zo in, dat deze geen 'CO₂' uitstoten, goed tegen hevige regen of extreme droogte kunnen. Het hitte-eiland-effect in onze stad is beperkt door het gebruik van bomen, groen en water voor verkoeling en iedereen heeft binnen loopafstand een schaduwrijke plek.

We vergroten de biodiversiteit door realisatie van het natuurnetwerk en door natuurinclusieve maatregelen in onze stad.

Bij een duurzame stad hoort een schoon woon-, werk- en leefklimaat waarbij het prettig verblijven is. De aanwezigheid van groen en water spelen hierin een grote rol. Ook is er in de toekomst geen afval meer. Door hergebruik hiervan is er alleen nog maar sprake van grondstoffen. Onze circulaire economie is daar helemaal op ingericht.

Natuur en biodiversiteit

Onze inwoners vinden natuur belangrijk. Dit blijkt onder andere uit de enquêtes over de ontwikkeling van onze stad. De natuur is voor ons als mens noodzakelijk om te kunnen overleven, maar natuur heeft ook een eigen intrinsieke waarde.

De natuur en biodiversiteit gaat in Nederland helaas nog steeds achteruit. De belangrijkste oorzaken zijn versnippering, verstoring, verdroging en stikstofdepositie. Om deze achteruitgang te keren, zetten we in op het volgende:

- We realiseren een basiskwaliteit natuur zowel in als buiten de stad. Daarvoor kijken we zowel naar maatregelen op gebouwniveau als naar onze stedelijke groenstructuren en natuurgebieden.

- We beschermen bestaande bomen, natuur en landschapselementen, ook als ze geen onderdeel zijn van het natuurnetwerk.
 - We behouden en herstellen groen erfgoed als autochtone genenbron. Autochtone bomen en struiken, met een brede genetische basis, zijn beter in staat om zich aan te passen aan veranderingen. Dit is van groot belang om ons groen gezond te houden.
 - We realiseren het natuurnetwerk, inclusief ecologische verbindingzones. Daarbij kijken we naar de effectiviteit van de begrensde gebieden en doen eventueel voorstellen voor aanpassing, gericht op het beter functioneren van het natuurnetwerk.
 - We realiseren, samen met het waterschap, de opgaven vanuit de Kaderrichtlijn Water waaronder beekherstel, natuurvriendelijke inrichting en het verbeteren van de waterkwaliteit.
 - Inrichting en beheer van natuurgebieden is gericht op realisatie van de vastgestelde natuurdoelen. Tevens monitoren we de voortgang en sturen op basis hiervan bij indien nodig.
- Het gebruik van onze natuurgebieden voor recreatie en evenementen, past binnen de ecologische draagkracht van die gebieden. Daarvoor wordt per gebied een analyse gemaakt en indien nodig compenserende en mitigerende maatregelen genomen.

Stedelijk groen

De aanwezigheid en bereikbaarheid van groen in de stad is van essentieel belang. Naast de beleavings- en recreatiemogelijkheden, zorgt groen in de stad voor verkoeling en biedt het ruimte aan flora en fauna in de stad. Het is bewezen dat de aanwezigheid van groen helpt tegen depressiviteit en het herstel na ziekte bespoedigt. Het neemt schadelijke stoffen op en zuivert de lucht. Het nodigt uit tot wandelen, fietsen en spelen in de buitenlucht en werkt op die manier positief op onze gezondheid. We noemen dit de 'ecosysteemdiensten' van het groen in de stad. We richten ons voor het stedelijk groen op de volgende doelen:

- Iedereen heeft binnen 300 meter toegang tot een aantrekkelijke groene ruimte die aansluit op de wensen en behoefte van gebruikers.
- We realiseren een robuust en samenhangend groen/blauw raamwerk in onze stad, met groene plekken en parken en stevige, verbindende groenstructuren die tot in het buitengebied lopen. De Stadse Aa en de Goorloop maken hier onderdeel van uit.
- Het stedelijk groen levert een belangrijke bijdrage aan de basiskwaliteit natuur in de stad.
- We hanteren als richtlijn 8m² te ontwikkelen nieuw groen voor de realisatie van elke nieuwe woning.

We werken bovenstaande doelen voor natuur en stedelijk groen uit in een omgevingsprogramma natuur, groen en landschap.

Energiebesparing

Om de Helmondse klimaatambitie te behalen, zal het gebruik van fossiele brandstoffen sterk moeten dalen en uiteindelijk stoppen. Dit kunnen we bereiken door enerzijds het verbruik te verminderen (besparen), anderzijds door de ontwikkeling en het gebruik van duurzame energiebronnen te stimuleren. We verhogen onze ambitie voor besparing naar tenminste 4% per jaar (ten opzichte van het peiljaar 1990). Om dit te kunnen bereiken, werken we een omgevingsprogramma uit. Daarin verkennen we ook de mogelijkheden van maatregelen met een juridisch bindend karakter.

Duurzame opwek van energie

Voor het ontwikkelen en gebruiken van duurzame energiebronnen zijn maatregelen nodig op het gebied van wonen, bedrijvigheid en verkeer en vervoer. Wij richten ons primair op duurzame opwek voor de gebouwde omgeving.

Voor de regio zuidoost-Brabant is een regionale energiestrategie (RES) opgesteld. Voor Helmond komt hier uit, dat wij een forse besparingsdoelstelling hebben (zie hiervoor). Wij hebben in onze gemeente geen ruimte voor grootschalige opwek van zonne- of windenergie. Wel is er ruimte voor kleinschaliger zonnevelden (< 20 ha). Hiervoor is een visie zonnevelden opgesteld. De inhoudelijke criteria van de visie zonnevelden blijven van kracht, de kaart is aangepast op basis van afwegingen en keuzes in deze omgevingsvisie.

We voorzien voor onszelf een steviger rol bij projecten voor duurzame opwek, die in samenspraak met de

omgeving tot stand komen. Hiervoor willen we ons de aankomende jaren inzetten.

Warmtetransitie

In 2021 heeft de gemeenteraad de transitievisie Warmte vastgesteld. Hierin staat de te verwachten warmtekoers per buurt beschreven. Dit begint bij besparen. Vervolgens gaan we kijken welke maatregelen nodig zijn om te kunnen voorzien in de resterende warmtebehoefte. Dit doen we samen met de energieleveranciers, de netbeheerders, de woningbouwverenigingen en de inwoners. Daarbij worden alle mogelijke opties onderzocht, zowel in collectieve als individuele systemen.

Een van die maatregelen is de uitwerking van warmtekavels. Een warmtekavel is een gebied waarvoor wij in hoofdzaak een collectief warmtesysteem voorzien als alternatief voor het gasnet. Daarmee creëren we voor woningeigenaren een duurzaam, stabiel en betaalbaar systeem. De warmtekavels worden uitgewerkt in een kavelplan en via een participatieproces met de omgeving uiteindelijk vertaald in een uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan wordt juridisch verankerd in het omgevingsplan. De gebieden die kansrijk zijn voor de ontwikkeling van warmtekavels, zijn opgenomen op de kaart bij deze ambitie.

Regie in de ondergrond

Door verzwaring van de energie- en warmte-infrastructuur zal er meer ruimte boven- en ondergronds nodig zijn. Tegelijkertijd is er ook voor andere functies ruimte in de ondergrond nodig: waterleiding, riolering, telecom en glasvezel,

infiltratievoorzieningen, archeologische sporen en vondsten en ruimte voor groen en bomen. Dit vraagt om meer regie in de ondergrond en scherpere keuzes. Wij gaan hiervoor, bij voorkeur samen met de regio, een programma uitwerken.

Klimaatbestendige stad

Door de klimaatveranderingen wordt het weer extremer. De zomer wordt warmer en droger, de winter natter. Regenbuien, met name in de zomer, worden heftiger en gaan gepaard met zwaardere windstoten. Voor de leefbaarheid hebben de klimaatontwikkelingen grote gevolgen: De stad wordt warmer en koelt slechter af (het hitte-eiland-effect), bij hevige regen staan delen van de stad onder water en de droogte brengt schade toe aan bebouwing en het stedelijk groen. Om deze effecten te verzachten, moeten we de sponswerking van de ondergrond herstellen. Daarom hanteren we het uitgangspunt 'regenwater opvangen, vasthouden en alleen afvoeren als het niet anders kan'. Het opvangen en vasthouden van regenwater gebeurt op verschillende manieren:

- a. Door de aanleg van regionale waterbergingsgebieden aan de randen van de stad. Deze gebieden zijn grotendeels al aangelegd door het waterschap. De functie en locatie van waterbergingsgebieden blijft geborgd in het omgevingsplan.
- b. Door een fijnmazig systeem van infiltratie en lokale waterberging in stedelijke groenstructuren, parken, bermen en andere groenvoorzieningen. Dit verkleint wateroverlast en vermindert droogteschade aan ons stedelijk groen.
- c. Door regenwater op particuliere (bedrijfs-) terreinen vast te houden. We onderzoeken daarvoor de mogelijkheid om een afkoppel- en waterbergingseis in het omgevingsplan op te nemen.

Het hitte-eiland-effect heeft forse consequenties voor de leefbaarheid van onze stad. Onze ambitie is dat iedereen binnen 300 meter van de woning een schaduwrijke plek heeft en dat 40% van alle loop- en fietsroutes beschaduwd is. Dit doen we door verharding te vervangen door groen en meer bomen te planten met een duurzame standplaats. We koppelen dit aan de doelstelling voor stedelijk groen en gezondheid (zie ook ambitie 3, Helmond vitale stad). Daarvoor zal ruimte gemaakt moeten worden in de stad. Met name in de gebieden die meer dan gemiddeld opwarmen.

We passen die uitgangspunt toe in de openbare ruimte, maar vragen ook iets van onze inwoners. Bijvoorbeeld door hun tuinen en erven te ontharden en groene daken aan te leggen. Daarnaast beperken we de opwarming van onze stad door een slimme inrichting van de ruimte en het gebruik van andere materialen. Denk aan beschaduwing door gebouwen en een ander type dakbedekking.

Duurzaam gebruik van onze natuurlijke bronnen

Wij maken voor al onze activiteiten gebruik van natuurlijk bronnen: de lucht, de bodem, het watersysteem, en de daarvan afhankelijke flora en fauna. Ons ecosysteem wordt belast door onze activiteiten, bijvoorbeeld door lozingen in de bodem, op het watersysteem of naar de lucht. Of door onttrekking van stoffen aan het natuurlijk systeem. De huidige normen die we voor de belasting van ons ecosysteem hanteren, blijken niet altijd voldoende om onze natuurlijke bronnen duurzaam te beschermen.

Wij gaan kijken hoe we die bescherming in ons omgevingsplan kunnen verbeteren.

Onderdeel van duurzaam gebruik is het beperken van verspilling (preventief handelen) en een brongerichte aanpak (voorkomen is beter dan genezen). Wij gaan met onze ketenpartners en uitvoeringsorganisaties deze uitgangspunten steviger verankeren in ons handelen als bevoegd gezag.

Circulaire economie

Wij streven naar een 'circulaire economie'. Dat betekent dat we geen afval hebben en stoffen steeds opnieuw gebruiken. Zo belasten we het milieu zo min mogelijk.

We geven de circulaire economie in onze eigen stad ruimte binnen het uitgangspunt dat er geen overlast voor de omgeving mag ontstaan. De milieuraandoorwaarden zijn daarbij bepalend. Wij zien vooral mogelijkheden voor innovaties in gebruik van rest- en afval(water)stromen, die toegepast worden in onze topsectoren foodtech, Automotive en de maakindustrie.

2. AMBITIEKAART HELMOND ALS DUURZAME STAD

Ambitie 3: Helmond als vitale stad

Vitaal Helmond staat voor een bloeiende economie en een levendige stad, die stevig geworteld is in onze geschiedenis. Onze stad maakt deel uit van een innovatieve economische regio. Juist door alle verschillen in de regio vullen we elkaar aan. Iedereen helpt daarbij. Overheid, ondernemers, onderwijsinstellingen, bedrijven én onze bewoners.

We willen een voedingsbodem creëren voor creativiteit, experiment en innovatie, waar verbinding wordt gelegd tussen kunst, cultuur en technologie. Waar kruisbestuivingen plaatsvinden en nieuwe concepten het levenslicht zien.

Een vitale stad betekent ook een gezonde en veilige stad. We leven 5 jaar langer in goede gezondheid en de gezondheidsverschillen in onze stad zijn met 30% verminderd. De sociale veiligheid is verbeterd en draagt daarmee bij aan een fijne leefomgeving voor onze inwoners.

Ook de fysieke veiligheid is verbeterd. Denk daarbij aan omgevingsveiligheid en verkeersveiligheid.

Erfgoed

Erfgoederen vertellen het gelaagde verhaal van onze geschiedenis. Ze dragen bij aan de identiteit en kwaliteit van onze eigen leefomgeving en zijn daarmee een belangrijk fundament voor onze vitaliteit als stad. De identiteit van Helmond willen we behouden en versterken.

We herstellen landschappelijk erfgoed en investeren in beleving van erfgoed door het zichtbaar maken van verhalen, historie en legendes. We stellen daarvoor een omgevingsprogramma voor cultuurhistorisch

erfgoed op. We zetten in op het principe 'behoud door ontwikkeling'. We hebben daarvoor de afgelopen decennia al mooie voorbeelden laten zien: het Speelhuis, het Annatheater en de Cacaofabriek. Door het verhaal van het verleden als uitgangspunt te nemen voor toekomstige ambities kan aan een transformatiegebied een extra waarde worden toegevoegd.

We werken aan de stad van morgen met liefde voor de stad van het verleden.

Economie

Helmond wil een bloeiende economie, die tegen een stootje kan. We investeren daarom in een stuwende, circulaire economie, die past bij onze stad. Het uitgangspunt is, dat we voor elke nieuwe woning tenminste één arbeidsplaats in onze stad realiseren. Dat betekent een groei van in totaal 15.000 arbeidsplaatsen tot aan 2040, waarvan ongeveer de helft in de stuwende economie en de helft in de verzorgende economie. We richten ons voor de stuwende economie op drie sporen:

- Versterken en uitbreiden van onze topsectoren Automotive en Foodtech.
- Het versterken van onze (innovatieve) maakindustrie. Het gaat onder andere om kleine en middelgrote bedrijven in technologie en techniek, die passen in Brainport en een bijdrage kunnen leveren aan onze topsectoren.
- Ruimte bieden aan startups, scale-ups, ateliers en broedplaatsen bij voorkeur rondom ons IC-station, met het stationskwartier als prioritaire locatie. In dit gebied kunnen we startups, scale-ups, broedplaatsen en ateliers huisvesten in een dynamische omgeving, waarin een toevallige ontmoeting kan leiden tot nieuwe ideeën en concepten.

- Als de kans zich elders voordoet, dan kan vestiging afgewogen worden op basis van meerwaarde voor onze stad en binnen de ruimtelijk-fysieke randvoorwaarden terplekke.

Door de stuwende economie en de groei van het aantal inwoners, zal ook de verzorgende economie in omvang toenemen. Het gaat dan om de dienstensector, detailhandel, horeca, onderwijs, zorg, kunst, cultuur en leisure etcetera.

Werklocaties

Er is ruimte nodig voor economische activiteiten. In de bestaande stad ontwikkelen we gemengde woon-werkmilieus voor economische activiteiten die zich goed verdragen met, of zelfs baat hebben bij, interactie met een dynamische (woon)omgeving. Denk aan de verzorgende economie, diensten, startups, scaleups, broedplaatsen en ateliers.

We gaan bestaande bedrijventerrein herstructureren en het ruimtegebruik intensiveren. We gaan daarvoor meer bouwlagen toestaan en (nieuwe) ruimtevragende activiteiten op deze terreinen beperken en indien nodig bundelen. Het intensiveren van het ruimtegebruik mag er niet toe leiden dat onze doelen met betrekking tot klimaatbestendigheid en gezondheid niet meer gerealiseerd kunnen worden. Dit vraagt een slimme aanpak.

We ontwikkelen nieuwe bedrijventerreinen:

- In het gebied Varendschut, aansluitend op het huidige bedrijventerrein Hoogeind. Hier willen we ruimte bieden voor de innovatieve maakindustrie. Onderdeel daarvan is het gebruik van 'schuifruimte' voor de herstructurering van Hoogeind.

- In de Peelregio, samen met de Peelgemeenten, voor de ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein. Hier kunnen bedrijven naartoe die op hun huidige locatie uit hun jasje groeien en een zwaardere categorie bedrijvigheid.

Door de schaarse beschikbare ruimte en onze economische focus, zijn we zeer terughoudend in de vestiging van ruimtevragende (waaronder logistieke) bedrijven in ons gemeente. Vestiging is alleen te verantwoorden als ze een aanzienlijke toegevoegde waarde hebben voor onze economie en arbeidsmarkt.

Onderwijs en arbeidsmarkt

We zijn centrumgemeente van de arbeidsmarktregio met de ambitie om te komen tot een duurzame en flexibele arbeidsmarkt die klaar is voor de uitdagingen van vandaag en opgaven van morgen. Het hebben van voldoende talent is een voorwaarde voor een vitale stad. Daarvoor zetten we in op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, een leven lang ontwikkelen (vitale beroepsbevolking), aantrekken en behouden van talent en iedereen doet mee.

De samenwerking met het hoger onderwijs en het uitbreiden van de kennisinfrastructuur voor het hoger onderwijs is een belangrijk speerpunt voor ons. In de eerste plaats rondom onze topsectoren, maar zeker ook op allerlei andere vlakken.

Gezondheid

In 2040 zijn de gezondheidsverschillen in Helmond verminderd met 30% en leven we 5 jaar langer in goede gezondheid. Die doelstelling hebben we opgenomen in het Helmondse preventie-akkoord. Vanuit het fysieke domein kunnen we een belangrijke

bijdrage leveren aan een gezondere leefomgeving voor onze inwoners. Daarvoor onderscheiden we twee sporen:

- een fysieke ruimte die gezond gedrag stimuleert.
- het beperken van gezondheidsbelasting als gevolg van andere activiteiten.

Fysieke ruimte stimuleert gezond gedrag

Onze openbare ruimte nodigt uit om makkelijker een gezonde keuze te maken. Dit doen we door de ruimte te vergroenen en aantrekkelijker te maken voor ontmoeten, spelen, wandelen en fietsen. We richten de vergroening op de kenmerken van het gebied en behoeften van de inwoners. Op die manier kunnen we ook een bijdrage leveren aan het klimaatbestendig en klimaatneutraal maken van onze stad (zie ambitie 2).

Het is niet altijd makkelijk om dit te doen in een bestaande stad, waarin bijna elke m2 al ingevuld is en een functie heeft. De keuzes die we maken ten gunste van groen, ontmoeten, spelen, fietsen en wandelen, zullen consequenties hebben voor andere functies. Toch moeten we deze stap zetten om onze stad leefbaar te houden en onze doelstelling op het gebied van gezondheid te kunnen realiseren.

We stimuleren het wandelen en fietsen als gezond en duurzaam alternatief voor de auto. Daarvoor zetten we in op verbetering van een samenhangend netwerk van aantrekkelijke wandel- en fietsroutes. Het gaat zowel om de grotere wandel- en fietsroutes die vaak al deel uitmaken van een regionaal netwerk, als het fijnmazige netwerk in wijken en buurten voor dagelijks gebruik en de verbindingen hiertussen. We realiseren ontbrekende schakels, maken koppelingen tussen stad en ommeland en verhogen het comfort voor het gebruik van deze routes.

We ontwikkelen een netwerk van groene informele speel- en verblijfsplekken, locaties voor urban sports en formele sportvoorzieningen. Sportvoorzieningen zijn toegankelijk en multifunctioneel bruikbaar. Hekken en andere afscheidingen worden tot een minimum beperkt. Sportterreinen worden ook ingezet voor het realiseren van onze duurzaamheidsambities. Denk aan het tegengaan van hittestress, opvang van regenwater, duurzame opwek en het vergroten van de biodiversiteit.

Het beperken van gezondheidsbelasting

Sommige activiteiten in onze leefomgeving kunnen schade toebrengen aan onze gezondheid. Denk aan luchtvervuiling voor verkeer en industrie, geluidsbelasting door spoor en wegen, maar ook houtstook door particulieren.

We kunnen gezondheidsbelasting op verschillende manieren verminderen:

- door voldoende afstand te creëren tussen gezondheidsbelastende activiteiten en kwetsbare (woon)functies;
- door negatieve effecten te mitigeren, bijvoorbeeld door een geluidsscherm of het realiseren van tenminste één aangename gevelzijde;
- door strengere normen te stellen. Hiervoor kunnen in het omgevingsplan 'omgevingswaarden' worden vastgesteld.
- het opnemen van een omgevingswaarde in het omgevingsplan, brengt verplichtingen met zich mee ten aanzien van monitoring en realisatie. Daarom maken we eerst een analyse wat de consequenties hiervan zijn.

Omgevingsveiligheid

Het aspect 'omgevingsveiligheid' verdient eveneens speciale aandacht. Een groot deel van onze verstedelijkingsopgave landt in het gebied rondom het spoor, een aandachtsgebied vanuit omgevingsveiligheid. We gaan onderzoeken wat de consequenties zijn (van verstedelijking in dit gebied) en welke maatregelen genomen moeten worden om de veiligheid van inwoners, werknemers en bezoekers op een aanvaardbaar niveau te houden. We hanteren daarbij als startpunt de kernwaarden voor omgevingsveiligheid zoals geformuleerd door de Veiligheidsregio.

Ook voor andere thema's uit onze visie moet rekening gehouden worden met veiligheidsrisico's. Denk hierbij aan evenementen, klimaatveranderingen, natuur en energietransitie. Deze kunnen namelijk ook veiligheidsrisico's met zich mee brengen.

Helmond heeft met de regionale waterbergingsgebieden en de kerende werking van de sluizen een belangrijke functie bij het voorkomen van wateroverlast en vergroten van waterveiligheid in de regio. Wij werken hierin samen met onder andere het waterschap, Rijkswaterstaat en onze buurgemeenten.

Wonen en basisvoorzieningen

De vitaliteit van Helmond neemt ook toe als de tweedeling vermindert.

Daarvoor hebben we in ambitie 1 de bijdrage vanuit het fysieke domein geformuleerd.

Stedelijke voorzieningen

Wij willen een levendige stad zijn, waar voor iedereen wat te doen is. We willen dat het aanbod van culturele en leisurevoorzieningen gelijke tred houdt met de groei van onze stad. Deze zijn randvoorwaardelijk om een fijne, leefbare en complete stad te kunnen zijn bij een toenemend aantal inwoners.

We onderscheiden in ons centrum een gebied met voorzieningen van stedelijke en (boven) regionale uitstraling. Hierin liggen onder andere winkels, horeca, museum, theater en bioscoop. Deze voorzieningen zijn uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer en met de fiets. Nieuwe voorzieningen met stedelijke of (boven)regionale aantrekkingskracht, horen in beginsel thuis in dit gebied. Buiten dit gebied bevinden zich ook voorzieningen die hiermee in fysieke zin, via wandel- en fietsroutes, verbonden worden.

Evenementen

Evenementen zijn waardevol voor onze stad en we willen ze zo veel mogelijk stimuleren en faciliteren. Duurzaamheid, veiligheid en leefbaarheid zijn belangrijke randvoorwaarden. Daarbinnen streven we naar een veelzijdig palet van evenementen, zowel klein als groot en zowel lokaal als (boven-) regionaal. We voegen evenementenlocaties toe aan het huidige aanbod. Zo bieden we meer mogelijkheden voor organisatoren, kunnen we de bestaande locaties ontlasten en kunnen we evenementen beter spreiden. Voor alle bestaande en nieuwe evenementenlocaties stellen we locatieprofielen op. De locatieprofielen

maken duidelijk wat er per locatie maximaal is toegestaan, maar ook wat de bijzonderheden per locatie zijn.

Daarnaast onderzoeken de mogelijkheid voor een grootschalig evenemententerrein op Berkendonk, met (boven)regionale aantrekkingskracht.

We willen een stedelijk cultureel klimaat met voorzieningen en evenementen die aansluiten bij de behoeften van onze inwoners en bezoekers vanuit de regio én daarbuiten aantrekken. Om dit te bereiken gaan we samen met de stad een cultuurvisie opstellen inclusief een meerjarig uitvoeringsprogramma.

Verblijfsrecreatie

Helmond wil toegroeien naar een omvangrijker en diverser verblijfsaanbod. Het gaat om voorzieningen zowel in de stad, als in het buitengebied. Wij hebben daarom een positieve grondhouding als zich hiervoor initiatieven aandienen, mits passend (te maken) binnen de fysieke randvoorwaarden ter plaatse. Voor de mogelijkheden in het buitengebied verwijzen we naar ambitie 4.

We willen in Helmond ruimte geven aan urban voorzieningen, zowel urban sports als urban culture. We realiseren op verschillende locaties in de stad

kleinschalige en laagdrempelige 'satellieten', als opwarmer voor een centraal gelegen 'urban hotspot', waar diverse urban disciplines samenkomen en waar de 'urban community' in onze stad een thuishonk heeft. Het centrumgebied is een voor de hand liggende zoeklocatie voor een dergelijke hotspot. Het steviger benutten van de Helmondse kanalen voor waterrecreatie biedt kansen voor het verhogen van de aantrekkelijkheid van Helmond..

Landschap

Het landschap is van cruciaal belang voor de aantrekkelijkheid van onze stad. We gebruiken het om te wandelen en fietsen, om even een ommetje te maken, om te sporten en te ontspannen. Het Helmondse landschap valt in het landschapstype beekdalen en oude zandontginningen. Van origine zijn dit relatief kleinschalige landschappen met een lange ontwikkelingsgeschiedenis. Veel mensen vinden dit type landschap aantrekkelijk door de afwisseling van beken, bossen, heide met vennen en agrarisch productielandschap. Ons landschap staat echter zwaar onder druk door stedelijke uitbreidingen, schaalvergroting in de landbouw en de aanleg van infrastructuur. We willen ons landschap behouden en herstellen.

Ons buitengebied moet gaan functioneren als uitloopgebied en 'park' voor onze stad. Onze doelen voor het landschap zijn:

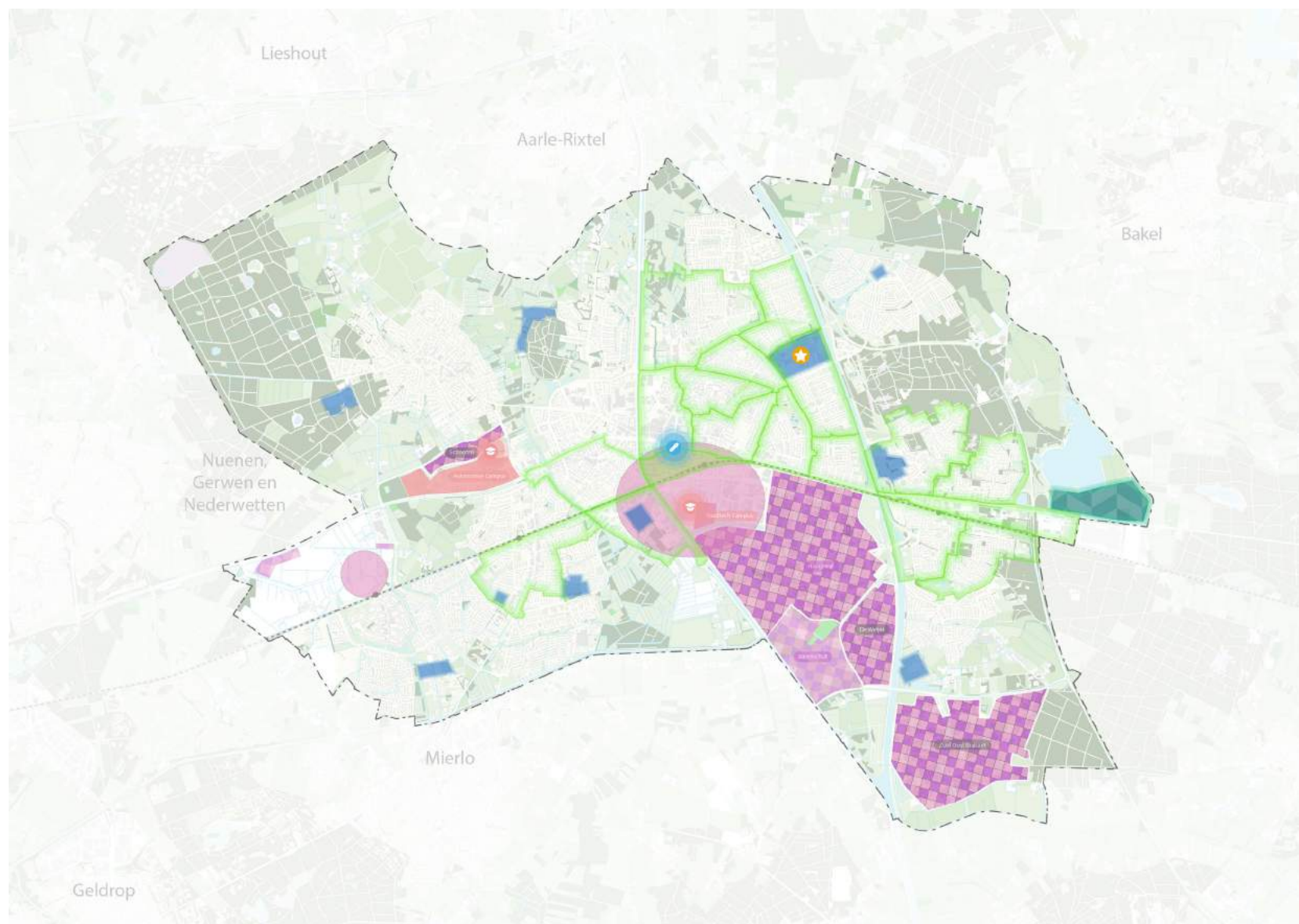
- Bescherming van nog resterende bomen en landschappelijke structuren;
- Aanleg nieuwe en herplant van verdwenen landschappelijke structuren;
- Grondgebonden landbouw, passend in het landschap;
- Lokale voedselproductie, met mogelijkheid van verkoop terplekke als ondergeschikte activiteit of kleinschalige nevenactiviteit;
- Kleinschalige ondergeschikte horeca en verblijfsrecreatie zoals B&B;
- Kleinschalige zorgvoorzieningen, zoals dagbesteding voor mensen met een beperking of een kinderdagverblijf ;
- Transformatie van voormalige agrarische bedrijfslocaties naar passende functies en activiteiten;
- Duurzame opwek van energie, ingepast in het landschap;
- Vergroten toegankelijkheid door aanleg wandelpaden, 'ommetjes' vanuit de wijken, verbindingen maken met regionale en lokale fiets- en wandelpaden.

Nieuwe functies moeten de kwaliteit van het landschap verhogen en hier actief op mee investeren. Hiervoor evalueren we de beleidsregel Kwaliteitsverbetering Landschap uit 2015 en passen deze zonodig aan.

Zoals in ambitie twee reeds benoemd is, gaan we een omgevingsprogramma groen, natuur en landschap opstellen. Bovenstaande doelen nemen we hierin mee.

3. AMBITIEKAART HELMOND ALS VITALE STAD

Ambitie 4: Helmond als verbonden stad

Onze stad is in 2040 duurzaam bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig. De toename van extra woningen en arbeidsplaatsen leidt tot extra mobiliteit. Onze ambitie is de stad bereikbaar te houden voor iedereen. Dat betekent dat we inzetten op betaalbare mobiliteit, waarin fiets, openbaar vervoer en deelmobiliteit een belangrijkere rol spelen.

We zijn in 2040 ook digitaal verbonden, onder andere door aanleg en een hoge aansluitgraad van glasvezel. En we blijven inzetten op een sociaal verbonden stad, waarin de menselijke maat aanwezig en 'buurschap' een vanzelfsprekendheid is. Naast de mens verbinden we ook water en groen met elkaar om zo de stad leefbaar en gezond te houden en de biodiversiteit te vergroten.

Helmond als verbonden stad betekent ook verbondenheid met de wereld om ons heen, met onze buurgemeenten en de regio. Deze regionale verbondenheid is voelbaar als de netwerklaag van onze samenleving (zie paragraaf 4.2).

Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid is essentieel voor de vitaliteit van Helmond en de regio. We maken in deze visie de keus om de verstedelijkingsopgave in de bestaande stad te laten landen, met name in en rondom het centrum en het intercitystation. Voor mobiliteit leidt de keuze om te verdichten in de bestaande stad tot een aantal uitdagingen. De totale mobiliteit neemt toe en moet in de bestaande ruimte geacommodeerd worden. Dit kan alleen als we fors inzetten op andere vormen van mobiliteit: gezonder, duurzamer, en met aanvaardbare impact op de omgeving.

We werken daarom aan een co-modaal systeem, waarin verschillende vormen van (deel-)mobiliteit naast en aanvullend op elkaar bestaan.

Herpositioneren auto

De stad en de regio maken de komende decennia een ongekende groei door. En de mobiliteit groeit daarin mee. Er is het besef dat de huidige infrastructuur tegen zijn grenzen aanloopt. Uitbreiding hiervan leidt tot verdere aantasting van de leefbaarheid en zeer grote ingrepen in het stedelijk weefsel en is daarom niet zondermeer wenselijk. Dat betekent dat we anders met mobiliteit om willen gaan.

Het uitgangspunt is de vanzelfsprekende dominantie van het gebruik van de eigen auto in de stad te verkleinen. Dat betekent een herpositionering van de auto in het mobiliteitssysteem, hetzij door alternatieven te promoten en te faciliteren, hetzij door het gebruik van de eigen auto te ontmoedigen. Er is daarom een mobiliteitstransitie nodig, zowel op systeemniveau als in het gedrag van de reiziger.

We richten ons in de periode tot 2040 op de ontwikkeling en uitvoering van een totaalpakket aan maatregelen voor onze bereikbaarheidsopgave, die in onderlinge samenhang het beste resultaat voor de stad oplevert. Bij die afweging worden onze doelen in de vorige ambities betrokken en wordt ook gekeken naar maatregelen om eventuele negatieve effecten te mitigeren en compenseren waar mogelijk.

Mobiliteitstransitie

De mobiliteitstransitie richt zich op het vergroten van het aandeel gezonde en duurzame mobiliteit. Het gaat om lopen, fietsen, openbaar vervoer en (openbare) deelmobiliteit, het verduurzamen van de auto en het herpositioneren van de auto in de openbare ruimte en het mobiliteitssysteem.

In het kader van de mobiliteitstransitie gaan we elke modaliteit op zijn sterke punten inzetten, met voorrang voor de modaliteiten die de minste impact hebben op onze leefomgeving.

Om deze gedragsverandering te ondersteunen, zijn maatregelen nodig die gezonde, duurzame mobiliteit aantrekkelijk maken. We bespreken onderstaand de diverse onderdelen.

Lopen en fietsen

Dit zijn gezonde en duurzame vormen van mobiliteit voor korte afstanden. Voor het lopen zien we vooral mogelijkheden in de directe leefomgeving, bijvoorbeeld van woning naar de basisvoorzieningen. Ook voor het vervoer van en naar OV-opstappunten kan lopen een oplossing zijn. Daarvoor moeten de looproutes aantrekkelijk zijn: voldoende breed en toegankelijk voor mensen met een beperking, sociaal- en verkeersveilig, met schaduw van bomen en voldoende zit- en rustplekken op de route.

De fiets is een gezond en goedkoop vervoermiddel voor kortere afstanden (tot 7 km). Denk aan vervoer in de directe leefomgeving, woon-werkverkeer en om naar ons centrum te gaan. Met de komst van de e-bike is de fiets ook een alternatief geworden voor de middellange afstand (tot 15 km).

We blijven de aankomende jaren volop inzetten op het verbeteren van onze interne en regionale bereikbaarheid per fiets. Daarbij richten we ons zoveel mogelijk op routes waar we het aandeel fiets willen vergroten. Dit doen we door:

- Verbetering van bestaande fietspaden;
- Realiseren van ontbrekende schakels;
- Vergroten van het comfort (verminderen barrières) en het verhogen van de verkeersveiligheid. De opkomst van de e-bikes vraagt extra aandacht op het punt van verkeersveiligheid;
- Voldoende en veilige stallingen, dicht bij voorzieningen en OV-opstappunten.

Openbaar vervoer (OV) en deelmobiliteit

Het huidige OV is in Helmond zwak en geen samenhangend systeem. De aanwezigheid van vier stations biedt potentie om dit te verbeteren, daarvoor moet in de mobiliteitsvisie een totaal concept uitgewerkt worden.

Een aantal onderdelen komen hier in ieder geval in terug:

- Het verhoging van de treinfrequentie van en naar Eindhoven en het opwaarderen van ons IC-station: De forse toename van het aantal woningen, arbeidsplaatsen en voorzieningen in ons centrum leidt tot meer druk op de bestaande treinverbindingen, met name naar Eindhoven. We willen daarom de frequentie verhogen en gaan hiervoor het gesprek aan met ProRail en de NS. Een opwaardering van onze stationsomgeving is daarvoor randvoorwaardelijk;
- Het verbeteren van de verbinding tussen de IC-stations en de campussen in Eindhoven en

Helmond door het aanleggen van een regionale HOV-verbinding tussen Eindhoven en Helmond (een uitbreiding van de Brainportlijn);

- Werken aan nieuwe (openbaar) vervoersconcepten. Denk hierbij aan zelfrijdend vervoer, deelmobiliteit en nieuwe 'on-demand' mobiliteitsdiensten.

Hubs

De mobiliteitstransitie vraagt om plekken waar mensen van de ene modaliteit op de andere kunnen overstappen. Bekende hubs zijn die rondom stations. Om de mobiliteitstransitie te laten slagen, realiseren we hubs nog fijnmaziger in onze stad met veel uiteenlopende functies. Denk aan plekken voor pakketkluizen, pick-up/drop-off punten voor deelfietsen en deelauto's etcetera.

De verschillende hubs staan online met elkaar in verbinding, zodat je van tevoren kunt zien welk type vervoer beschikbaar is.

Datagedreven mobiliteit

Het datagedreven werken ondersteunt ons bij mobiliteitsoplossingen. Denk aan een slimme verkeersregeling om de doorstroming te bevorderen. Helmond heeft de internationale koppositie op het gebied van datagedreven en duurzame mobiliteit, met onze Automotive Campus als boegbeeld. Wij blijven vol inzetten om deze innovatieve ontwikkelingen naar onze stad te halen. Onze stad fungeert daarbij als 'living lab' voor de ontwikkeling en het testen van oplossingen. Indien nodig en voor zover dat in onze macht ligt, passen wij daarvoor ons beleid en onze regels aan.

Infrastructuurle ontsluiting

De dominantie van de auto zal de aankomende jaren verminderen, maar niet verdwijnen. Ook in 2040 zal het merendeel van de verplaatsingen nog met de auto plaatsvinden.

Om deze verplaatsingen in goede banen te leiden, formuleren we een aantal basisprincipes waar onze infrastructuurle ontsluiting aan moet voldoen. Deze basisprincipes zijn:

- Verkeer wordt zo snel mogelijk uit de kernen en wijken geleid.
- Het juiste verkeer zit op de juiste weg.
- Een autoluw centrum, waarbij de functie van de Traverse beter wordt afgestemd op onze ambities voor de ontwikkeling van het centrum.

Deze principes leiden ertoe dat we een goed functionerend netwerk van robuuste randen nodig hebben, dat in staat is om het verkeer uit de stad op een comfortabele manier te verwerken zonder noemenswaardige vertragingen. Oftewel: de robuuste randen moeten voor de automobilist de voorkeursroute worden voor verplaatsing, ook als de route in afstand langer is als 'binnendoor'.

De stad wordt met deze robuuste randen verbonden via zogenaamde inprikkers. Dit zijn de uitvalswegen die het verkeer vanuit de wijken en kernen verzamelen en naar de robuuste randen brengen en vice versa.

Het bereiken van deze doelen vraagt om een samenhangende visie op mobiliteit. Het gaat daarbij om het totale pakket vanuit de mobiliteitstransitie, het gebruik van innovaties in mobiliteit en autobereikbaarheid. Hiervoor stellen we een mobiliteitsvisie op.

Voor de afweging welke modaliteit in welk gebied prioriteit heeft, gaan we werken met bereikbaarheidsprofielen. Daarin nemen we aspecten vanuit klimaat, gezondheid en leefomgeving mee in onze afweging. De bereikbaarheidsprofielen nemen we op in de wijkontwikkelpannen.

Digitale verbondenheid

Helmond als digitale stad behoort tot de koplopers in Nederland. Dat houden we ook in de toekomst graag zo. We blijven investeren in een uitstekende digitale bereikbaarheid.

Sociale verbondenheid

Het maken van sociale verbindingen heeft deels met de fysieke leefomgeving te maken. Het realiseren van meer gedifferentieerde woonwijken en het creëren van ontmoetingsplekken in de openbare ruimte (zie ambitie 1) zijn twee voorbeelden. Daarnaast is het maken van sociale verbinding ook een procesopgave. Het verbinden van verschillende stakeholders bij het realiseren van fysieke projecten bevordert niet alleen de sociale cohesie, maar leidt ook tot een steviger draagvlak voor die projecten. Hiervoor hebben we participatiebeleid opgesteld.

Groenblauwe verbindingen

Groenblauwe verbindingen lopen als een grid door de stad waarbij onze watersystemen als de Stadse Aa en de Goorloop het centrale raamwerk vormen. Groenblauwe verbindingen in de stad lopen door naar het buitengebied en hebben een grote waarde voor zowel biodiversiteit, als voor de inwoners van Helmond (zie ook ambitie 3).

Bovendien dragen ze bij aan klimaatadaptatie door water meer ruimte te geven en groen belangrijk is om hittestress tegen te gaan (zie ook ambitie 2). Het belang van de groenblauwe verbindingen wordt versterkt omdat hierin oplossingen voor verschillende thema's met elkaar geïntegreerd kunnen worden.

Een aandachtspunt bij de versterking van zuid-noordgerichte groenblauwe verbindingen is de barrièrewerking van oost-westgerichte infrastructuur. Dit kan verminderd worden door de aanleg van ecoduikers en faunapassages. Waar mogelijk wordt een combinatie gemaakt met ongelijkvloerse kruisingen voor wandelaars en fietsers.

4. AMBITIEKAART HELMOND ALS VERBONDEN STAD

Legenda verbonden stad

Beschermen

- Hoofdstructuur groen
- Hoofdstructuur water

Ontwikkelen

- Stads Aa
- Robuuste rand N279
- Intercity station
- Sprinter station
- Mogelijke omlegging N279
- Stedelijke ring
- Autoluw centrum
- Inprikkers vanuit robuuste randen
- Aanpassing functie Traverse
- Zuidelijke ontsluiting
- Verminderen barrièrewerking, verbeteren leefbaarheid
- Opwaardering spoorverbinding
- Ontwikkelen regionale fietsroutes
- Hub
- Vergroenen contour centrum
- Vergroenen historische omwalling
- Verbinden groene gebieden
- Bundelroute

6. GEBIEDSGERICHTE UITWERKING

In de vorige hoofdstukken hebben we gezien, dat we grote opgaven en ambities hebben. Die ambities staan niet los van elkaar. Soms versterken ze elkaar, soms lijken ze strijdig. Waar ze fundamenteel strijdig zijn moeten keuzes worden gemaakt. 'Strijdig lijken' kan ook een perceptie zijn of door fasering in de tijd oplosbaar.

Om concreet zicht te krijgen op de realisatie van onze doelen en ambities, maken we gebiedsgerichte uitwerkingen. Hierin wordt duidelijk wat de belangrijkste opgaven in een gebied zijn en hoe we gaan werken aan de realisatie van onze ambities en doelen. We noemen dit: 'gebiedsgericht werken aan opgaven'. We hebben hiervoor de belangrijkste gebiedstypen in onze stad uitgewerkt.

Voor elk gebiedstype hebben we een 'spindigram' opgesteld. In het diagram maken we op een eenvoudige manier zichtbaar, wat de belangrijkste thema's per gebiedstype zijn. Het spindigram geeft een relatieve beweging weer ten opzichte van de huidige situatie. De huidige situatie wordt elke keer met een dikke lijn in het midden van het diagram weergegeven. Vervolgens wordt met de inkleuring van het diagram duidelijk of het thema naar de toekomst toe meer, minder of even belangrijk is als in de huidige situatie.

6.1 Centrum+

Helmond heeft een forse woningbouwopgave. Van de 15.000 extra woningen tot 2040 komen er circa 10.000 in en rondom het centrum.

In de herijking van het centrumperspectief (2021) hebben we al besloten om het centrum een kwaliteitsimpuls te geven door het toevoegen van woningen en voorzieningen. Deze lijn wordt met de omgevingsvisie verder geïntensiveerd.

In centrum+ gaan wij een nieuw type stedelijkheid ontwikkelen dat Helmond een aanvullende vorm van wonen, werken en stedelijk leven biedt. We zetten daarbij in op een mix van woonstijlen en woontypen voor een brede doelgroep. Daarbij hoort ook dat we (nieuwe) manieren ontwikkelen hoe we om kunnen gaan met vraagstukken zoals duurzaamheid, leefbaarheid en mobiliteit.

We ontwikkelen een grotere dichtheid van woningen, waarbij we het beleid uit het centrumperspectief

verder doorzetten. Onderdeel hiervan is meerlaags bouwen, met de Helmondse maat. Belangrijk criterium voor de Helmondse maat is, dat er contact mogelijk is tussen de bovenste woonlagen en het maaiveld. Op een aantal plekken, zijn hoogtes tot 20 verdiepingen mogelijk en zelfs wenselijk vanuit functioneel en stedenbouwkundig oogpunt. Uitgangspunt is altijd een hoogwaardige architectuur met speciale aandacht voor (dynamiek in) de bebouwingsplint, menging van functies, overgangen openbaar-privé, diversiteit in woningtypen en een hoogwaardige inrichting en beheer van de openbare ruimte.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om alléén maar gelaagd te bouwen. Ook grondgebonden woningen, al dan niet op een tweede of derde maaiveld, zijn wenselijk. De typologie moet aantrekkelijk zijn voor een brede mix aan doelgroepen en leefstijlen.

Het is van cruciaal belang, dat de verstedelijkingsopgave voor centrum+ de kwaliteit en leefbaarheid van het gebied verhoogt en dat we onze doelen met betrekking tot energietransitie en klimaatbestendigheid volledig gaan realiseren. Doen we dat niet, dan creëren we een restopgave die straks alsnog opgepakt moet worden. Daarom komen er eisen voor een gezonde, klimaatneutrale en klimaatbestendige ontwikkeling.

De ontwikkeling van centrum+ is complex. Dit gebied moet zowel functioneren als stads- en regiohart met alle daarbij behorende voorzieningen, als een woongebied voor bestaande en nieuwe doelgroepen. Daar horen ook basisvoorzieningen en een goede leefbaarheid bij.

Bereikbaarheid is een grote opgave voor dit gebied. De grote toevoeging aan woningen en arbeidsplaatsen leidt tot een forse toename van het aantal verplaatsingen. Het centrum wordt autoluw om de leefbaarheid te vergroten. Daar horen maatregelen bij om andere mobiliteitsvormen te stimuleren, waarbij de fiets optimaal gefaciliteerd wordt. Het parkeren wordt zoveel mogelijk uit het straatbeeld gehaald en geclusterd in gebouwde voorzieningen. Daarmee kan de openbare ruimte groen, klimaatbestendig en aantrekkelijk ingericht worden voor activiteiten als ontmoeten, spelen, wandelen en fietsen.

Het centrum+ bestaat uit meerdere 'deelgebieden' die kansen bieden voor een transformatie en daarmee tot het realiseren van een veelzijdig onderdeel van de stad. Alle thema's uit de omgevingsvisie komen hier terug. De gebieden en het type toekomstige projecten zijn uiteenlopend van aard, zitten in verschillende ontwikkelfases en kennen allemaal een andere status.

Historisch centrum

We gaan respectvol om met ons historische stadshart en onze historische structuren. Daarom is hier slechts beperkt ruimte voor verdichting en verhoging. Ontwikkelingen versterken de kwaliteit en zichtbaarheid van de cultuurhistorische pareltjes in onze bestaande stad en gebeuren met respect voor de omgeving.

Kanaalzone

In de kanaalzone streven we naar verdergaande verstedelijking, met respect voor ons (industriële) erfgoed. We willen hier naar menging van functies zoals wonen, detailhandel, horeca, maatschappelijke voorzieningen, leisure, kunst en cultuur. Een levendig, bruisend gebied met robuuste groen-/waterstructuren voor kwaliteit en leefbaarheid. We bouwen in hogere dichtheden voor een diverse doelgroep, die gericht is op zowel de nabijheid van het centrum als het buitengebied dat hier 'om de hoek' aanwezig is.

Stationskwartier

Ook in het stationsgebied willen we verder verstedelijken. Hier ligt het accent op functiemenging met wonen, (maatschappelijke) voorzieningen, start-ups, scale-ups, broedplaatsen en ateliers. Maar ook passende detailhandel voor de dagelijkse behoefte. In deze zone liggen kansen voor verdere versterking van de Foodcampus in combinatie met onderwijsvoorzieningen (MBO/HBO). Voorzieningen zijn op loop- of fietsafstand. Ook hier worden stevige groen-/waterstructuren de drager van kwaliteit en leefbaarheid.

Hier kan in hogere dichtheden worden gebouwd voor doelgroepen die meer gericht zijn op openbaar vervoer en de nabijheid van het centrum. Denk aan starters op de woningmarkt, studenten, actieve ouderen en gezinnen. Het Stationskwartier leent zich voor hoger bouwen (tot 20 lagen).

Voor de bereikbaarheid van dit gebied ligt de focus op OV, fietsen, wandelen en deelmobiliteit.

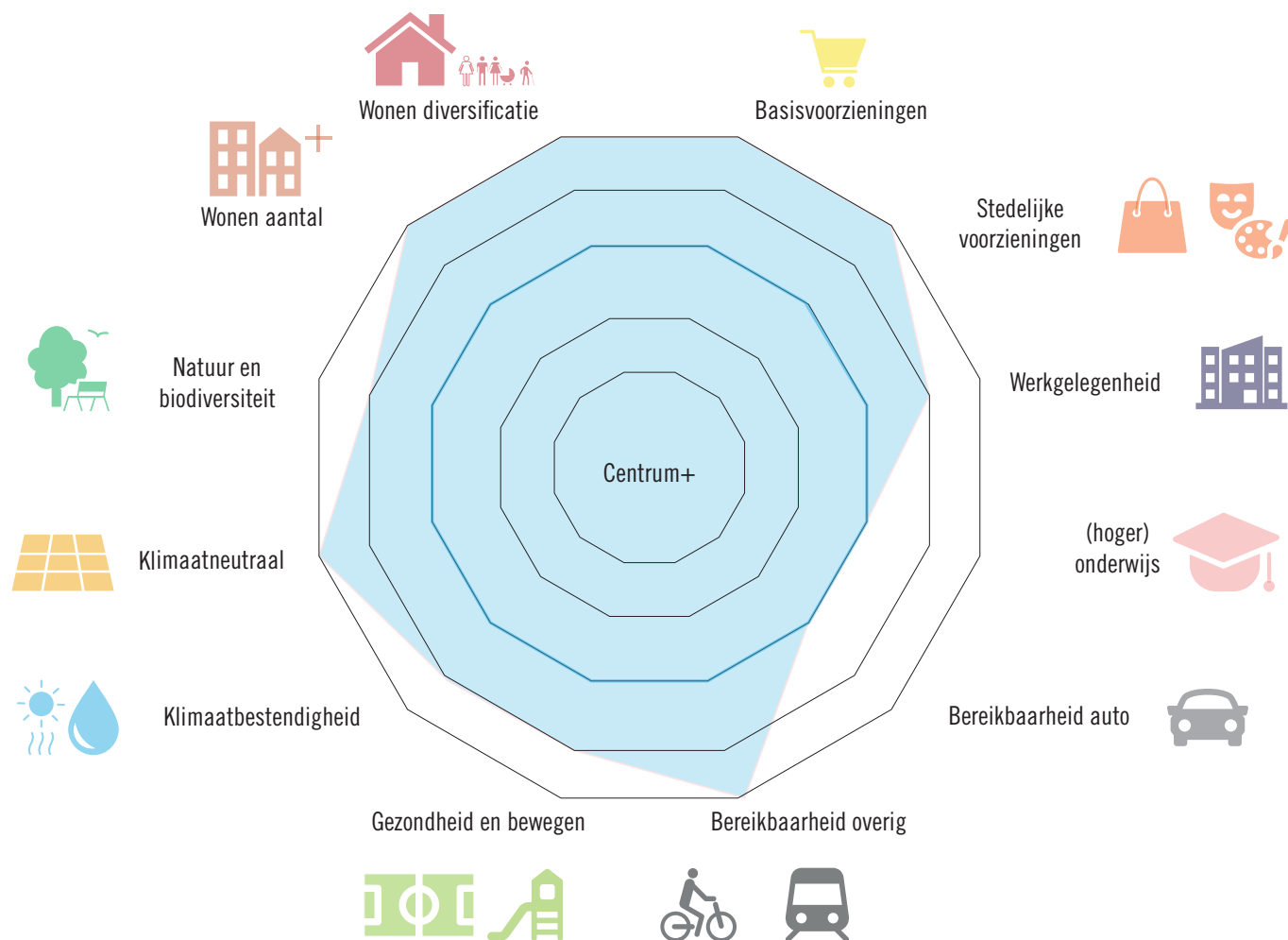

Houtsdonk

Houtsdonk ligt ten westen van de oude Zuid-Willemsvaart en heeft als het ware twee kanten. De kant die naar het station is gekeerd, leent zich voor bouwen in grotere dichtheden met een hoogstedelijker uitstraling. In de bebouwingplint kunnen economische en maatschappelijke functies een plek krijgen. De kant die naar de Goorloop is gekeerd, vereist een kwaliteitsvolle, groene overgang naar het beekdal van de Goorloop. De ligging van (een deel van) het gebied in het beekdal van de Goorloop, brengt zowel uitdagingen als kansen met zich en moet in ieder geval de basis zijn voor planvorming van het gebied. In het gebied Houtsdonk komt ook de doortrekking van de Kasteelherenlaan, waarmee de stedelijke ring wordt gecompleteerd..

Bedrijfsterreinen centrum

Wij voorzien voor de bedrijfsterreinen in het centrum op termijn een transformatie naar functies die passen bij de geschetste ontwikkelingsrichting: een divers woonmilieu, gemengde woon-werklocaties, stedelijke en basisvoorzieningen. Transformatie van deze gebieden stelt ons in staat tevens het bestaande hitte-eiland-effect en energiegebruik in deze gebieden te verminderen. Daarnaast vergroot het de leefbaarheid in de omgeving van deze terreinen, doordat milieuhinderzones en omgevingsveiligheidsrisico's worden verkleind of opgeheven. De huidige bedrijven op deze terreinen zitten hier al tientallen jaren en zijn verankerd in het Helmondse DNA. Naast deze historische verbondenheid, zijn er ook vele Helmonders werkzaam bij deze bedrijven. We gaan in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen.

Huidig en toekomstig programma centrum+

6.2 Werkgebieden

Een groot deel van onze werkgelegenheid bevindt zich op functionele bedrijventerreinen. Hier is ook het werk aanwezig voor praktijkgeschoolden, dat een belangrijke bijdrage levert aan de invulling van onze sociaal maatschappelijke doelen.

Voor de ontwikkeling van Helmond zoeken we naar diversificatie van ons economisch systeem en een aanvullend type werk voor hoger opgeleiden. In de ambitie 'Helmond vitale stad' is dit verder uitgewerkt. Voor alle werkgebieden moeten we werken aan klimaatbestendigheid. Door het relatief hoge aandeel verharding zijn deze gebieden gevoelig voor wateroverlast en hittestress. Voor de opgave met betrekking tot klimaatneutraliteit ligt er voor alle werkgebieden ook een grote opgave. Hiervoor maken we samen met de ondernemers een meerjarenplan. Onze uitvoeringsagenda klimaatadaptatie, de transitievisie warmte en de RES is hiervoor de basis.

Bedrijventerrein Zuidoost-Brabant (BZOB)

Het BZOB is een locatie voor grootschalige bedrijvigheid voor de hele regio Eindhoven/Helmond. Op het BZOB zijn voornamelijk grootschalige bedrijven (2-10 ha) aanwezig tot de zwaarste milieucategorie. Op dit moment is het BZOB vrijwel uitontwikkeld. Slechts enkele percelen zijn nog uitgeefbaar. De noordelijk gelegen wijk Brouwhuis ondervindt soms (geur)hinder vanuit bedrijfsactiviteiten op het BZOB. Gezien onze ambitie voor het aantal arbeidsplaatsen, is intensivering van het ruimtegebruik op het BZOB nodig. Daarbij mag de milieugebruiksruimte niet overschreden worden.

Qua mobiliteit ligt de focus op auto-(vrachtwagen)-bereikbaarheid, vanwege de aan- en afvoer van

grondstoffen en producten. Het BZOB is en blijft goed ontsloten op het regionale wegennet. Transport vindt plaats via de robuuste randen. De bereikbaarheid van het BZOB voor werknemers met fiets en OV wordt verbeterd.

Op het BZOB zijn verschillende bedrijven die veel energie nodig hebben of waar juist energie vrijkomt. Dit geldt ook voor afvalstoffen en reststromen. Er liggen kansen om door koppeling van vraag en aanbod van energie en stofstromen de circulaire economie op BZOB te ontwikkelen.

Hoogeind/Varenschut/De Weijer

Dit zijn bedrijventerreinen met een gemengd, kleinschaliger karakter. Deels zijn dit oude bedrijventerreinen. Op enkele plekken, met name langs de insteekhaven, zitten nog bedrijven in de zwaardere milieucategorie.

In deze gebieden willen we de maakindustrie een impuls geven. We hebben het over kleine tot middelgrote bedrijven met een lage milieu-impact. Hiervoor gaan we bestaande gebieden herstructureren, revitaliseren en het ruimtegebruik intensiveren. Dit kan door verdichting en vergroting van het aantal bouwlagen. Daarnaast gaan we het bedrijventerrein uitbreiden (Varenschut-noord), waarbij dit gebied mede kan dienen als 'schuifruimte' voor de herstructurering en revitalisering van het bestaande bedrijventerrein.

Voor dit gebied is auto-(vrachtwagen)-bereikbaarheid relevant. De ontsluiting op het regionale wegennetwerk (de robuuste rand) wordt verbeterd. Vrachtverkeer door

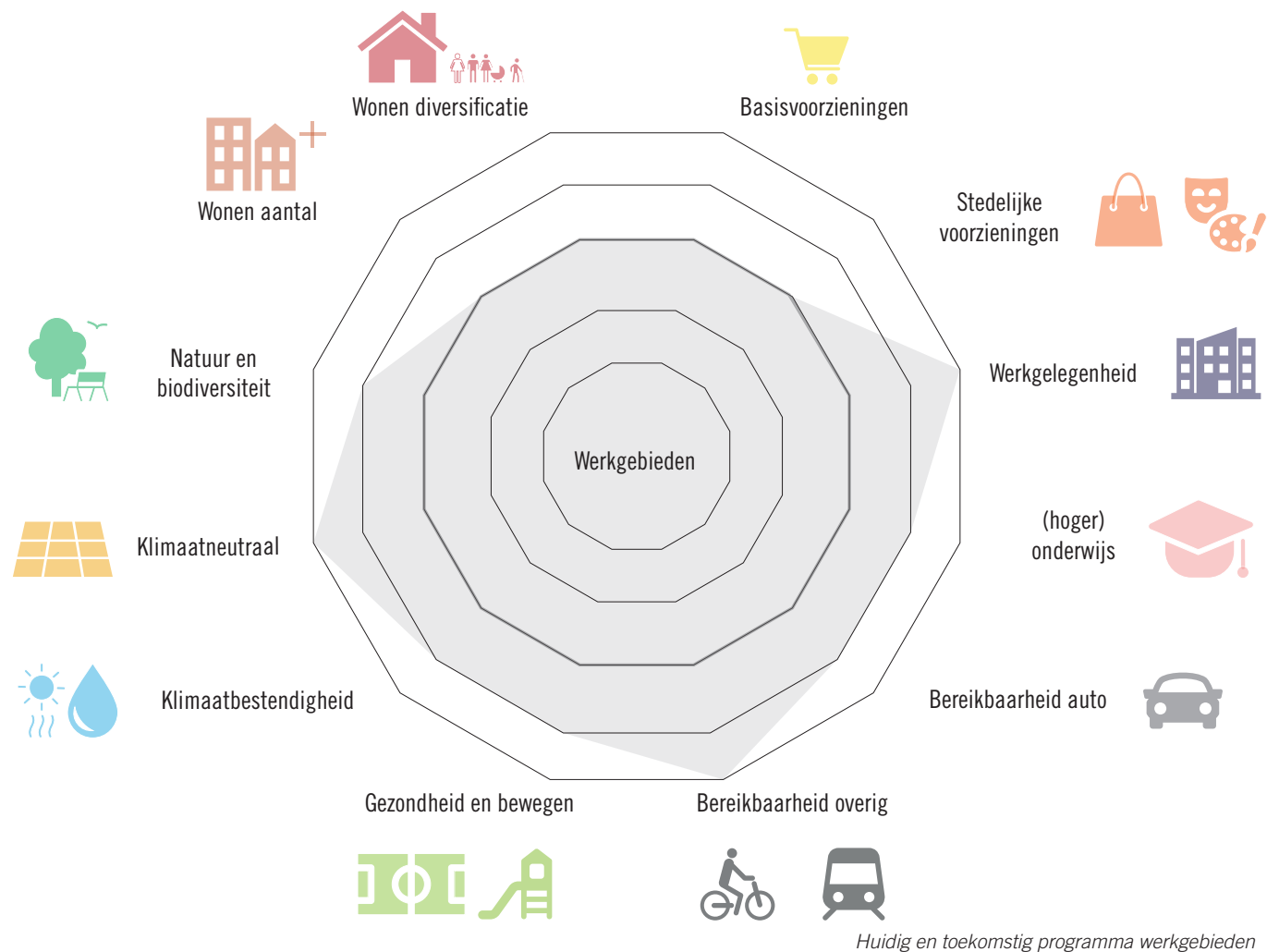
de stad wordt ontmoedigd. Het gebied is vanuit de meeste wijken binnen 15 minuten bereikbaar met de fiets. We zetten daarom stevig in op verbetering van de fietsbereikbaarheid. Er liggen koppelkansen met maatregelen voor klimaatbestendigheid en gezondheid ('lunch-wandelrondjes').

Het noordelijk-westelijk deel van dit gebied overlapt met het gebied waar extra woningen en voorzieningen in het centrum en rondom het IC-station gaan komen. Wij zien hier een gemengd woon-werkmilieu ontstaan. Zie hiervoor de uitgangspunten bij het gebied Stationskwartier.

Business-campussen

Deze campussen zijn ecosystemen waar het bedrijfsleven samen met kennisinstellingen en de overheid open innovatie tot doel heeft. Helmond heeft twee business-campussen: Automotive en Foodtech. Deze campussen hebben een specifiek doel, met een daarbij behorende visie. Dat maakt ook, dat niet ieder bedrijf zich hier kan vestigen. Alleen bedrijven en kennisinstellingen die passen in het concept, die geloven in het gezamenlijke doel en daaraan bijdragen, kunnen zich hier vestigen.

We ondersteunen de vestiging van onderwijsinstellingen op de campussen, die van toegevoegde waarde zijn voor dit systeem. Met daarbij speciale aandacht voor passende leerlijnen vanuit het middelbaar en hoger onderwijs.

De campussen moeten uitnodigen tot onderlinge interactie. Dit vraagt een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige (semi)openbare ruimte en gemeenschappelijke voorzieningen zoals vergaderruimte, bedrijfsrestaurant etc. Wij ondersteunen de realisatie van voorzieningen die passen in de filosofie van de business-campus en hiervoor toegevoegde waarde hebben. De campussen worden optimaal ontsloten voor fiets- en OV.

Verspreid liggende kleine bedrijventerreinen

In onze stad liggen her en der kleinere bedrijventerreinen verspreid, vaak in de randzone van woningbouwlocaties. Door de druk vanuit omliggende functies ligt transformatie hier voor de hand. Op dit soort terreinen kunnen (tijdelijke) functies een plek krijgen die geen hypotheek leggen op omliggende of latere functies. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld grotere (overdekte) leisure-activiteiten.

Regionaal bedrijventerrein

De regio (Brainport en de Peel) hebben behoefte aan een regionaal bedrijventerrein. Dit terrein is nodig voor de verplaatsing van bestaande bedrijven in de regio die uit hun jasje zijn gegroeid. Daarnaast blijft er behoefte aan terreinen waar de zwaardere milieucategorie bedrijven zich kunnen vestigen. Op dit moment wordt onderzocht wat de beste locatie is voor dit bedrijventerrein. Besluitvorming hierover vindt plaats in Peel- en SGE-verband.

6.3 Leefbare en aantrekkelijke woonwijken

Onze stad is behoorlijk gesegregeerd. We hebben wijken met vooral koopwoningen en wijken met een groot aandeel sociale huur en bijzondere doelgroepen. Qua woongenot en sociale veiligheid zijn de lusten en lasten zijn niet evenredig verdeeld in onze stad. In hoofdlijnen zijn de diverse woongebieden als volgt te typeren:

- De oude, organische gegroeide vooroorlogse woongebieden in en rondom ons stadshart (Centrum, Binnenstad, Helmond-west): (voormalige) arbeiderswoningen, grondgebonden gezinswoningen, groot aandeel sociale huur, relatief veel bijzondere doelgroepen.
- De dorpskernen die in de jaren '60 zijn toegevoegd aan Helmond (Stiphout, Brouwhuis, 't Hout): gemengde typologie, multifunctioneler met vaak nog een eigen 'dorpshart' en economische activiteiten, zowel koop als (in mindere mate) sociale huur..
- De na-oorlogse uitbreidingen (Rijpelberg, Helmond-oost, Brouwhuis, Helmond-noord: vooral grondgebonden gezinswoningen, zowel buurten met gemengd koop- huur als grotere concentraties sociale huur.
- De meest recente uitleglocaties (Dierdonk en Brandevoort): overwegend grondgebonden gezinswoningen in het duurdere (koop)segment.

Het spreiden van doelgroepen over de stad vermindert de druk in specifieke gebieden, alsook de druk op de daar aanwezige voorzieningen (zie ambitie 1). De neiging bestaat om bijzondere doelgroepen te huisvesten in bestaand vastgoed, dat vaak aanwezig is in gebieden die al aan het maximum van hun draagkracht zitten. Deze vicieuze cirkel moeten we doorbreken en de lusten en lasten moeten evenrediger verdeeld worden.

Dat betekent voor sommige gebieden het verminderen van het aandeel sociale huur en bijzondere doelgroepen en toevoegen van andere woontypen. Andere gebieden zullen juist een extra inspanning moeten leveren voor opvang van die doelgroepen. Dit vraagt sturing op inbreiding en transformatie. We gaan onderzoeken in hoeverre we ons instrumentarium kunnen inzetten om deze beweging op gang te brengen.

In de bestaande wijken gaan we tot 2040 nog ongeveer 3000 woningen toevoegen. Dit gebeurt in kleinere inbreidings- en transformatielocaties. Daarbij wordt, qua doelgroep, rekening gehouden met de specifieke behoefte in de wijken en met de mogelijkheid om wooncarrière in de eigen wijk te kunnen maken.

We zoeken naar een evenwichtige spreiding van basisvoorzieningen in ons stad. Basisvoorzieningen zijn binnen 10 minuten per fiets te bereiken.

Voor alle wijken gelden de uitgangspunten voor gezondheid, leefbaarheid, klimaatbestendigheid en klimaatneutraliteit. Onze opgaven hiervoor worden in de wijkontwikkelpannen verder uitgewerkt.

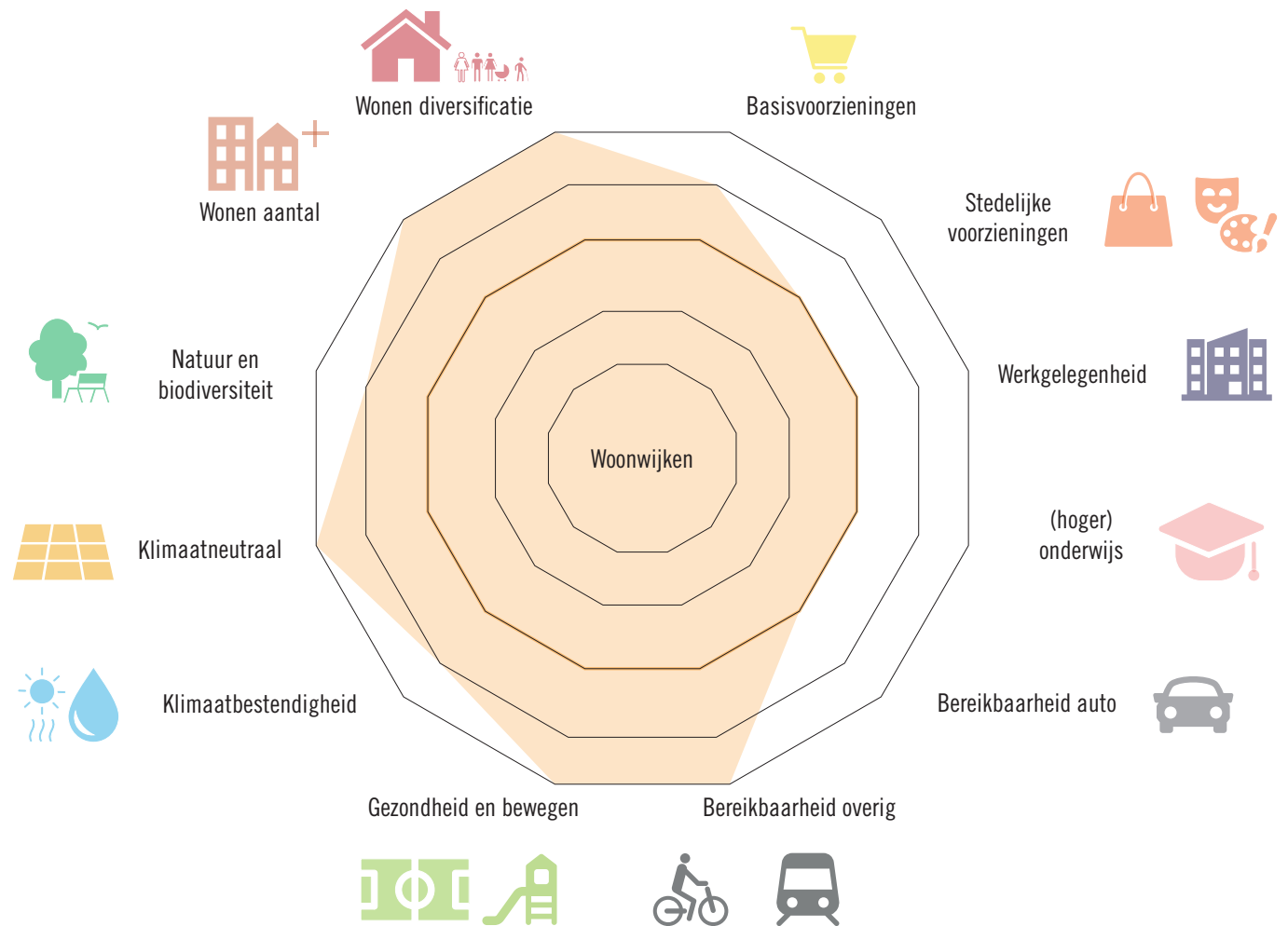
In een aantal gebieden, met name de voormalige dorpen, zijn cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en structuren (linten) aanwezig. Deze willen we behouden en versterken, zodat de identiteit van deze gebieden herkenbaar en behouden blijft.

Qua mobiliteit ligt de focus op het ontwikkelen van wandelen, fietsen, OV en deelmobiliteit. De auto is een gegeven, maar wordt niet overal optimaal gefaciliteerd. De bereikbaarheidsprofielen (zie ambitie 4) worden per gebied verder uitgewerkt in het wijkontwikkelpaan.

Brainport Smart District (BSD)

BSD is onze laatste grote uitleglocatie. Wij hebben ervoor gekozen om dit gebied te ontwikkelen als de slimste wijk van Nederland. In BSD komen technologische en sociaal-maatschappelijke innovatie samen. Tot 2040 worden er in BSD circa 2.000 woning ontwikkeld in een grote variatie van typologie en doelgroep. Minimaal 25% van de woningen in dit gebied bestaat uit sociale huurwoningen. Daarnaast worden in BSD nog enkele hectaren bedrijventerrein ontwikkeld en gemengde woon-werkmilieus.

Vanwege de unieke filosofie van BSD is er een aparte uitvoeringsorganisatie opgericht, waar naast de gemeente nog andere partijen onderdeel van zijn.

Huidig en toekomstig programma woonwijken

6.4 Buitengebied

Het buitengebied functioneert als uitloopegebied en 'park rond de stad'. Vanuit de woonwijken is het buitengebied via groene verbindingen goed bereikbaar en toegankelijk. Het biedt ruimte aan recreatie, sport en ontspanning. Het buitengebied blijft vrij van grootschalige stedelijke uitbreidingen en we versterken de landschappelijke kwaliteit. Verbrede landbouw, natuurontwikkeling en vergroting van de biodiversiteit krijgen hier de ruimte.

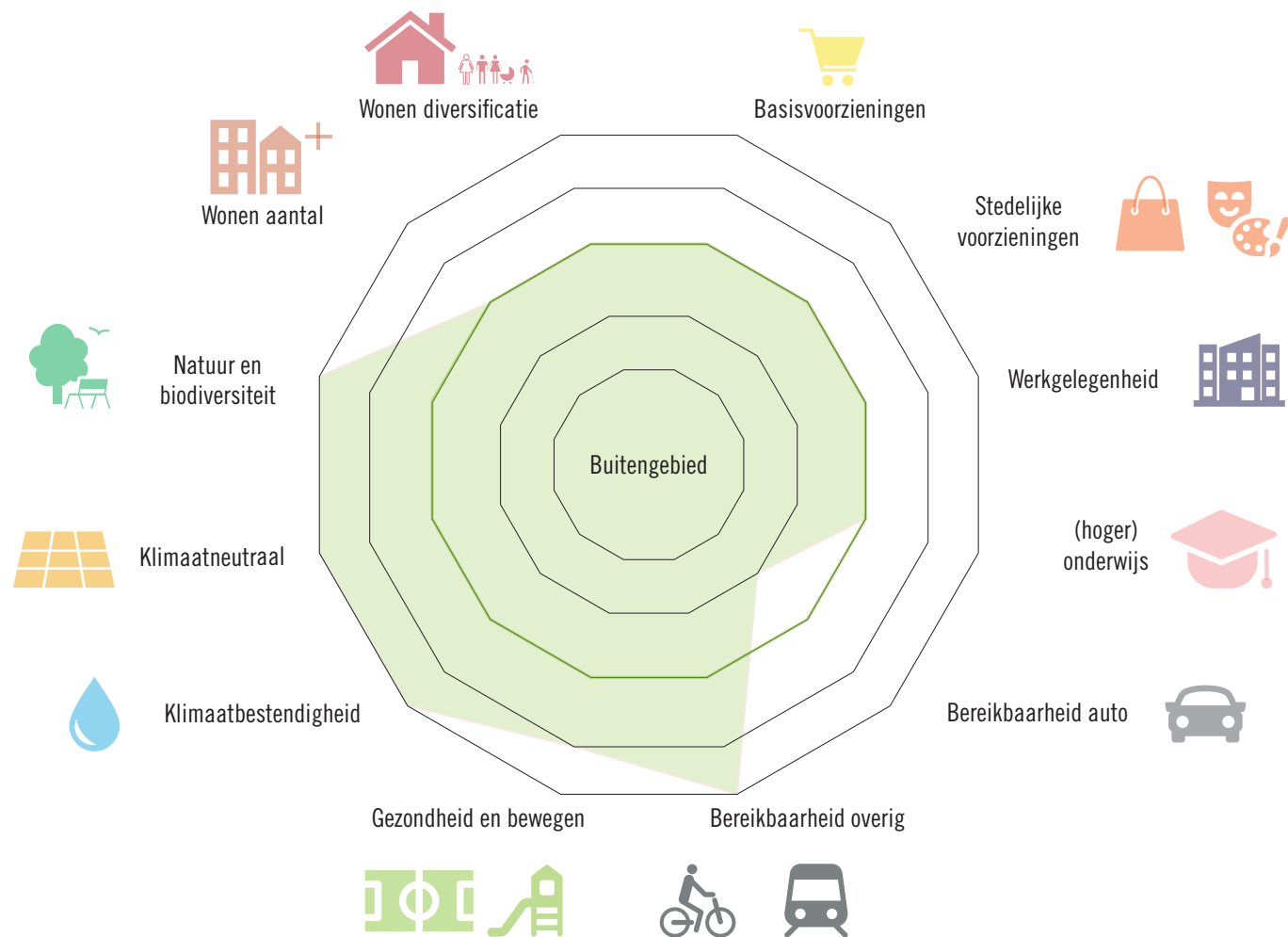
Landbouw

Helmond heeft een relatief klein buitengebied met een beperkte landbouwsector. Ons beleid was er al op gericht om geen intensieve veehouderij toe te staan. Dit beleid zetten we voort.

Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden voor verbrede landbouw en een passende invulling voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (VAB's). Bij verbrede landbouw kunnen we denken aan lokale voedselproductie met ondergeschikte verkoopmogelijkheden, kleinschalige zorgfuncties, kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie, duurzame opwek van energie etcetera.

Natuur

Voor onze doelen voor natuur verwijzen we naar ambitie 2.

Huidig en toekomstig programma buitengebied

Zonnevelden

In ons buitengebied moet energie worden opgewekt om in de Helmondse energiebehoefte te voorzien. Hiervoor zijn gebieden aangewezen en gelden randvoorwaarden. De ruimte in het Helmondse buitengebied is beperkt. De inpassing moet daarom zorgvuldig en met respect voor de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit gebeuren. Dubbelgebruik van zonnevelden is het uitgangspunt. Dit betekent dat een zonneveld geen enkelvoudige functie is, maar wordt gecombineerd met landbouw, natuur of recreatie.

Recreatie

Het buitengebied is goed ontsloten door fiets-, wandel- en ruiterpaden en voor iedereen toegankelijk. In het buitengebied is sprake van extensieve vormen van recreatie.

Uitzondering is het gebied Berkendonk, waar we aan de zuidkant bewust kiezen voor intensieve recreatie en leisure-voorzieningen.

In natuurgebieden werken we met zonering voor recreatieve activiteiten. Hiermee zorgen we dat de natuurgebieden die we hebben, niet platgelopen worden en in kwaliteit verder achteruit gaan. Als er meer vraag is naar natuurbeleving, dan moet dit leiden tot meer natuurgebieden en niet tot een grotere belasting van de bestaande natuurgebieden.

7. UITVOERINGSPARAGRAAF

We hebben de integrale ambities geschetst en voor een aantal gebieden uitgewerkt. De vervolgvraag is hoe we deze ambities willen realiseren. We hebben daar initiatiefnemers, onze inwoners, belangenorganisaties, samenwerkingspartners en ondernemers voor nodig. Het realiseren van onze doelen en ambities doen we samen. Daarbij iedereen zijn of haar eigen rol. Die kan per thema, per project, per gebied en per fase verschillen. In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag hoe de gemeente de verschillende rollen hanteert bij de uitvoering en hoe die zich verhouden tot andere partijen. Bij de te onderscheiden rollen horen ook instrumenten die kunnen worden ingezet. Die brengen we in beeld.

7.1 De rollen

We maken in eerste instantie onderscheid tussen de rollen die de gemeente hanteert bij het uitvoeren van de omgevingsvisie.

Kaders stellen

De gemeente stelt beleidsmatige kaders voor ontwikkelingen in het fysieke domein. Hierin benoemt ze ambities, doelen en ontwikkelrichtingen voor onze opgaven. Instrumenten vanuit het fysieke domein voor het stellen van kaders zijn de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's.

Deze kaders komen via een participatietraject met alle stakeholders tot stand en geven duidelijkheid waar we met elkaar naartoe bewegen. Het kenmerk van deze instrumenten is dat ze 'zelfbindend' zijn: ze geven naar derden duidelijkheid over de koers, maar zijn niet 'over en weer' afdwingbaar. Als de gemeente in een van onderstaande rollen afwijkt van deze kaders, dan moeten we wel goed onderbouwen waarom we dat doen. Dit kenmerkt een betrouwbare overheid die koers uitzet en aanspreekbaar is op haar handelen.

We onderscheiden voor de uitvoering van de visie de volgende vier rollen, die we nader toelichten:

1. Reguleren
2. Realiseren
3. Stimuleren/faciliteren
4. Samenwerken

1. Reguleren

De gemeente kan regels stellen. Voor de fysieke leefomgeving betreft het rijksregels, provinciale en lokale regels waarbinnen initiatieven moeten passen. Met reguleren voert de gemeente zelf niks uit, maar maakt uitvoering mogelijk door te toetsten of ontwikkelingen gewenst zijn en aan de regels voldoen. Onze regulerende rol (en bijbehorend instrumentarium) is bij uitstek geschikt om kwetsbare waarden te beschermen. Denk aan erfgoed, natuur milieu en gezondheid.

Regels kunnen ontwikkelingen toestaan of verbieden, maar kunnen de uitvoering niet afdwingen, enkele uitzonderingen daargelaten. Overigens bevat de Omgevingswet meer mogelijkheden om actieve handelingen af te dwingen..

2. Realiseren

De gemeente kan zelf de uitvoering van ambities ter hand nemen en doet dat ook in een aantal gevallen; denk aan de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Of de bouw van basisscholen, wijkhuizen of een bibliotheek. Realiseren moet niet altijd letterlijk opgevat worden. We bedoelen hier dat de gemeente zelf de middelen beschikbaar heeft om iets te (laten) realiseren en daarvoor ook verantwoordelijk is. Vaak is de gemeente opdrachtgever. De aannemer voert uiteindelijk uit.

3. Stimuleren/faciliteren

Kenmerkend van stimuleren en faciliteren is, dat de gemeente niet zelf de uitvoerder is en geen directe verantwoordelijkheid draagt, maar wel belang heeft bij uitvoering om haar doelen en ambities te kunnen realiseren. Veel voorkomende vormen van stimuleren en faciliteren zijn inzet van kennis, menskracht, partijen met elkaar verbinden, communicatie, voorbeeldgedrag en subsidies.

4. Samen werken

Kenmerk van samenwerken is dat verschillende partijen, waaronder de gemeente, elkaar nodig hebben om tot resultaat te komen.

Samen werken kan op allerlei manieren. Bij publiek-private samenwerking (PPS) is de samenwerking nauwkeurig omschreven en juridisch bindend, onder andere in termen van verantwoordelijkheden, mandaat, financiën en verantwoording. Daarnaast zijn er juridisch minder vergaande samenwerkingsvormen denkbaar zoals bestuursovereenkomsten en convenanten. Daarbij geldt: hoe groter het belang, hoe groter de rol.

7.2 Rolverdeling en instrumentarium

Bij de verschillende rollen passen verschillende instrumenten. Om hiervan een beeld te krijgen, hebben we de instrumenten en de rollen in onderstaande tabel geplaatst.

KADERSTELLEDE ROL: OMGEVINGSVISIE/ OMGEVINGSPROGRAMMA/ OVERIGE BELEID IN HET FYSIEKE DOMEIN

REGULEREN

- BESTEMMINGSPLANNEN/
OMGEVINGSPLAN
- OMGEVINGSWAARDEN/
NORMSTELLING
- VERORDENINGEN
- OMGEVINGSERGUNNINGEN
- MAATWERKVOORSCHRIFTEN
- TOEZICHT EN HANDHAVING

REALISEREN

- INZET VAN EIGEN GROND
- GRONDBELEID
- EIGEN INVESTERINGEN
- INZET VAN MENSKRACHT

STIMULEREN/FACILITEREN

- INZET MENSKRACHT/ KENNIS
- SUBSIDIES
- COMMUNICATIE EN
VOORLICHTING
- VOORBEELDGEDRAG

SAMEN WERKEN

- PPS
- SOK
- GREENDEAL
- CONCESSIE
- BESTUURSOVEREENKOMST
- CONVENANT

7.3 Rolverdeling per integrale ambitie

Wij onderscheiden vier verschillende integrale ambities. Bij elke ambitie komen de verschillende rollen terug. In welke mate verschilt per ambitie. We beschrijven per ambitie welke rollen en instrumenten van toepassing zijn om tot uitvoering van de integrale ambities te komen. Per ambitie geven we met sterretjes een waardering voor de mate waarin de verschillende rollen van toepassing zijn:

- = weinig belangrijk
- = belangrijk
- = erg belangrijk

7.3.1 Helmond van en voor iedereen

Als Helmond een stad van en voor iedereen wil zijn, is sturing nodig. De ambities worden niet vanzelf gerealiseerd (bijvoorbeeld door marktwerking). In deze integrale ambitie worden 4 onderwerpen benoemd. Per onderwerp staan we stil bij roloppvatting en instrumentarium.

Wonen

Naast de verstedelijkingopgave in zijn algemeen, is de opgave binnen deze ambitie het tegengaan van segregatie, waarbij we verschillende vormen van woningbouw (huur, koop, goedkoop, duur) meer willen vermengen. Om dezelfde reden willen we zorgen voor een goede spreiding in basisvoorzieningen. Dit vraagt een regulerende rol van de gemeente. Daarnaast zal de gemeente ontwikkelende partijen moeten faciliteren en stimuleren om mee te werken aan deze opgave. Waar mogelijk zal de gemeente ook gronden en andere middelen inzetten om deze ambitie verder te brengen.

Voor sociaal maatschappelijke voorzieningen (bijvoorbeeld onderwijs) heeft de gemeente ook een taak op het gebied van realisatie. Voor andere voorzieningen geldt dat veel minder.

Reguleren	• • •
Realiseren	• •
Stimuleren/faciliteren	• •
Samen werken	• •

Helmond van en voor iedereen, een voorbeeld van rolbepaling

De gemeente legt in haar omgevingsplan vast dat in een wijk met vooral sociale woningbouw voor een inbreidingslocatie voor een ander segment wordt gebouwd (reguleren). Zij stel hiervoor eigen gronden beschikbaar waarmee een ontwikkelaar het beoogde segment gaat realiseren (realiseren, samen werken). De ontwikkeling moet financieel uit kunnen maar ook van voldoende kwaliteit zijn (stimuleren). Voor de kwaliteit heeft de gemeente de kaderstellende rol: voldoende ontmoetingsplekken, groen en aansluiting op een collectieve energievoorziening. Nul op de meter spreekt voor nieuwbouw vanzelf. Het participatiebeleid van de gemeente schrijft voor dat omwonenden een stem hebben. Niet in het woningbouwprogramma, wel in de inrichting van het gebied en de openbare ruimte.

Economie en werkgelegenheid

Onder deze ambitie willen we werkgelegenheid voor iedereen bereiken. Hierbij mikken we op drie soorten werkgelegenheid. Dit zal vooral via stimuleren en faciliteren moeten plaats vinden.

We moeten ook regelen dat die vormen van werkgelegenheid kunnen 'landen' in Helmond. Maar we kunnen alleen gunstige vestigingsvoorwaarden creëren en niets afdwingen. Daarnaast zetten we in op talentontwikkeling, samen met onderwijsinstellingen en bedrijfsleven.

Reguleren	• •
Realiseren	•
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	•

Gezondheid – ontmoeten

We richten ons hierbij vooral op de inrichting van de openbare ruimte. Die is vaak in eigendom van de gemeente, zodat de gemeente zelf de realisatie ter hand kan nemen. Omdat inrichting van de open ruimte gebaat is bij betrokkenheid van de gebruikers ervan speelt participatie hierbij een rol (kaderstellend).

Reguleren	•
Realiseren	• • •
Stimuleren/faciliteren	•
Samen werken	• •

Energie en klimaat

Collectieve energiesystemen en verduurzaming van de woningvoorraad vragen enerzijds een goede samenwerking met energiepartners, anderzijds stimulering (subsidies) en regulering (duurzaamheidseisen stellen aan nieuwbouw).

Reguleren	• •
Realiseren	•
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	• •

7.3.2 Helmond als duurzame stad

Om een duurzaam Helmond te bereiken, moeten we enerzijds kwaliteiten beschermen, anderzijds voorzieningen realiseren die gericht zijn op duurzaamheid. Het realiseren doen we in belangrijke mate met onze partners (waterschap, provincie).

Natuur, biodiversiteit, stedelijk groen

Voor een aantal thema's (natuur, biodiversiteit, groen) die in deze integrale ambitie zijn benoemd, is vooral bescherming van belang. Dat gebeurt met name via het regulerende spoor. Deze thema's vragen ook om realisatie voor zover bijvoorbeeld groene/blauwe verbindingen moeten worden gerealiseerd. Dit gebeurt veelal in samenwerking met partners.

Reguleren	• • •
Realiseren	• •
Stimuleren/faciliteren	•
Samen werken	• • •

Energie- en warmtetransitie

Terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen en gebruik van duurzame energiebronnen moeten we sowieso stimuleren en faciliteren. Daarnaast zijn er ook regels nodig om onze ambitie van een klimaatneutraal Helmond in 2035 te realiseren. Voor de warmtetransitie wordt van gemeenten een stevige samenwerkingsrol gevraagd. Tot slot, niet in de laatste plaats, is een regierol nodig op infrastructuur in de ondergrond.

Reguleren	• • •
Realiseren	•
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	• •

Klimaatbestendige stad

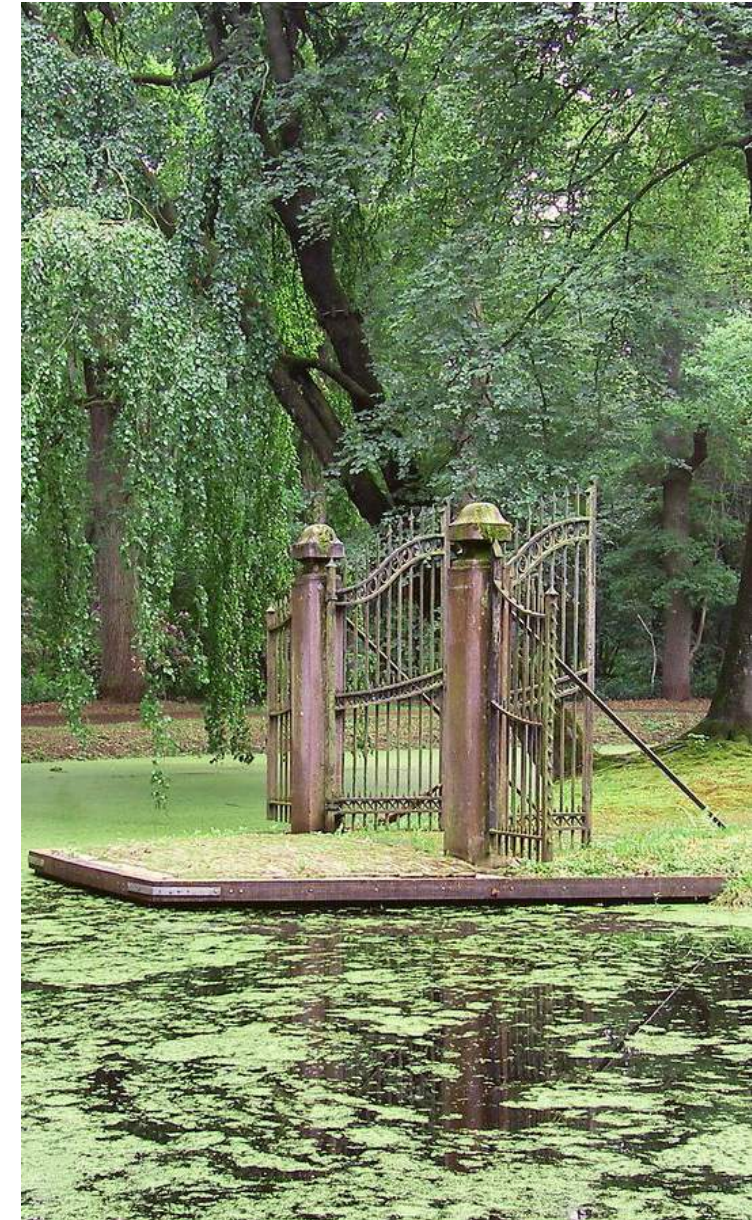
Voor de klimaatbestendige stad is de gemeente deels zelfrealiserend, daar waar het de openbare ruimte betreft. Daarnaast geven we voorlichting en stimuleren we inwoners en ondernemers om hun terrein klimaatbestendig in te richten. Indien nodig, kunnen we regels stellen.

Reguleren	• •
Realiseren	• • •
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	•

Economie

Op weg naar een circulaire economie zijn milieurandvoorwaarden bepalend. Daarnaast zullen partijen ook moeten worden verleid om circulaire keuzes te maken.

Reguleren	• • •
Realiseren	•
Stimuleren/faciliteren	• •
Samen werken	• •

7.3.3 Helmond als vitale stad

Voor een bloeiende economie en een levendige stad moet je als gemeente vooral de voorwaarden aangeven waaronder dit tot stand kan komen. De innovatieve economische regio waar Helmond deel van uitmaakt, vraagt uiteraard om afstemming en samenwerking.

Economie

Er is vooral ruimte nodig voor economische activiteiten die passen bij ons economisch beleid. Met beleid en regelgeving faciliteren we die. Met een actieve(re) grondpolitiek kunnen we de mogelijkheden voor zelfrealisatie of samenwerking met derden vergroten. Maar we zetten vooral in op het verleiden van partijen om voor Helmond te kiezen. Lokaal, regionaal en (inter)nationaal.

Reguleren	• •
Realiseren	• •
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	• •

Gezondheid

We bewandelen twee sporen:

1. De fysieke ruimte die gezond gedrag stimuleert. Voor zover dit de openbare ruimte betreft, kan de gemeente hier sterk op sturen (als eigenaar en beheerder). In andere gebieden betreft het stimuleren.
2. Het beperken van de gezondheidsbelasting door andere activiteiten (geluid, lucht, fijnstof, geur, etcetera). Hier speelt normstelling een belangrijke rol.

Reguleren	• • •
Realiseren	• • •
Stimuleren/faciliteren	• •
Samen werken	•

Stedelijke voorzieningen

De ambitie is helder: een levendige stad willen zijn waar voor iedereen wat te doen is. Voor het centrum is de invulling anders dan voor de omliggende wijken. Voor beiden geldt dat de gemeente deze in zeer beperkte mate zelf realiseert. We scheppen de voorwaarden en stimuleren dat deze voorzieningen gerealiseerd worden.

Reguleren	• •
Realiseren	•
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	• •

Erfgoed, landschap

Erfgoed draagt bij aan onze identiteit. Erfgoed willen we beschermen en dat vraagt om regulering. Dat geldt ook voor landschap. Met name voor de laatste is naast behoud ook herstel onderdeel van de ambitie. Voor eigen gronden kan de gemeente de uitvoering ter hand nemen, voor andere gronden zal zij vooral stimuleren en samenwerken.

Reguleren	• • •
Realiseren	• •
Stimuleren/faciliteren	• •
Samen werken	• •

7.3.4 Helmond als verbonden stad

Onze ambitie is om Helmond duurzaam bereikbaaren verkeersveilig te maken. Dat gaat over verschillende vormen van mobiliteit voor zowel mens, (digital) data en planten en dieren. Voor een belangrijk deel gaat dit ook over maatregelen in de openbare ruimte, een gebied waar de gemeente eigenaar en beheerder is. Tegelijkertijd gaat dit ook over duurzaam gedrag, dat we willen stimuleren. Een belangrijk deel van onze mobiliteit reikt verder dan de gemeentegrenzen en dan is regionale samenwerking een vereiste. Dit geldt ook voor grensoverschrijdende ecologische- en groenverbindingen.

Mobiliteitstransitie

Als inrichter van de openbare ruimte kun je als gemeente sterk sturend zijn, waarmee je de voorwaarden voor mobiliteit en mobiliteitstransitie kunt scheppen. Regulering is daar volgend op. Het beïnvloeden van gedrag vraagt naast deze voorwaarden vooral stimulering. Mobiliteitstransitie vraagt ook om samenwerking (regionale partners).

Reguleren	•
Realiseren	• • •
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	• •

Openbaar vervoer en deelmobiliteit, hubs, slimme mobiliteit

Het gebruik van openbaar vervoer en deelmobiliteit heeft vooral te maken met gedragsverandering en samenwerking. Voor het realiseren van hubs is een combinatie van inrichting van de openbare ruimte en samenwerking nodig. Bij slimme mobiliteit speelt de gemeente vooral een faciliterende rol.

Reguleren	•
Realiseren	• •
Stimuleren/faciliteren	• • •
Samen werken	• •

Infrastructurele ontsluiting

Voor infrastructurele ingrepen staan overheden bijna per definitie aan de lat. Voor lokale ingrepen is dit de gemeente, voor grensoverstijgende ingrepen is samenwerking met buurgemeenten, provincie en rijk nodig.

Reguleren	•
Realiseren	• • •
Stimuleren/faciliteren	•
Samen werken	• • •

Sociale verbondenheid

Inrichting van de openbare ruimte en het vormgeven van samenwerkingsprocessen in het sociaal domein spelen hier een belangrijke rol. Verbinden en stimuleren van partijen hoort daarbij.

Reguleren	•
Realiseren	• • •
Stimuleren/faciliteren	• •
Samen werken	• • •

Groenblauwe verbindingen

Zoals eerder benoemd spelen verbindingen voor planten en dieren een belangrijke rol in de ambities van Helmond. Dit gaat enerzijds om inrichting (vaak van de openbare ruimte), anderzijds om samenwerking, bijvoorbeeld met het waterschap, maar ook met grondeigenaren, belangenorganisatie en dergelijke. Naast uitvoerder faciliteert de gemeente dergelijke processen.

Reguleren	•
Realiseren	• • •
Stimuleren/faciliteren	• •
Samen werken	• • •

Uit het voorgaande blijkt dat de gemeente niet één rol heeft bij het realiseren van haar ambities. Vaak ontstaat er een mengvorm.

De rol van de gemeenten kan in de loop van de tijd veranderen. Bijvoorbeeld door maatschappelijke ontwikkelingen of omdat andere partijen een rol (kunnen) gaan overnemen. Ook gaven we aan dat de gemeente andere partijen nodig heeft om die ambities te realiseren. Bovendien zijn er vele initiatienemers die direct of indirect bijdragen aan onze ambities.

De mate van sturing door de gemeente zal afhangen van het belang dat de gemeente heeft bij het realiseren van haar ambities en welke prioriteit daar aan wordt gegeven. Toch zal de gemeente haar rol zorgvuldig moeten kiezen. Een sterk sturende overheid leidt niet automatisch tot een beter of sneller resultaat. Er zal continue in het proces gezocht moeten worden naar de juiste balans tussen sterk sturen enerzijds en loslaten en vertrouwen hebben in je partners anderzijds; de kunst van het samenwerken.

Daarbij hoort in ieder geval een helder verwachtingenmanagement; wat is ieders rol binnen de samenwerking en wat is de speelruimte. Zo gelden bij een initiatief altijd bepaalde kaders waar we rekening mee moeten houden (het speelveld). Die moeten bij alle samenwerkingspartners bekend zijn, dan wel bekend gemaakt worden. We beginnen immers nooit vanuit een blanco situatie.

Het vooraf schetsen van verwachtingen is ook onderdeel van een rol die hier nog niet specifiek is benoemd; leiderschap. Duidelijk aangeven wat het speelveld is, waarbinnen een initiatief wordt ontplooit, het proces op gang- en iedereen aangehaakt houden, knopen kunnen doorhakken en uiteindelijk resultaat bereiken. En dat zodanig dat iedereen zich gehoord voelt en de besluitvorming begrijpt. Dat stelt niet alleen eisen aan de wijze van samenwerking maar ook aan leiderschap.

7.4 De beleidscyclus

De omgevingsvisie geeft richting aan de ontwikkeling van onze stad richting 2040. Het geeft als het ware een stip op de horizon waar we met elkaar naartoe werken. Door het karakter van de omgevingsvisie, blijft deze redelijk abstract en 'hoog-over'. Om de uitvoering van onze doelen en ambities in het fysieke domein concreet te maken, hebben we praktische handvatten nodig. Die werken we uit in omgevingsprogramma's.

7.4.1 Omgevingsprogramma's

Een omgevingsprogramma is een instrument waarin we maatregelen opnemen om de gewenste kwaliteit van de leefomgeving te bereiken.

In de Omgevingswet (art 3.5) is de inhoud van een omgevingsprogramma als volgt omschreven:

- een omgevingsprogramma geeft de uitwerking van het te voeren beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud daarvan,
- een omgevingsprogramma geeft maatregelen om aan een of meer omgevingswaarden te voldoen of een of meer andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

Die maatregelen kunnen van alles zijn. Denk aan het uitwerken van beleid(sregels), communicatie, convenanten, subsidies en het zelf uitvoeren van projecten.

Een omgevingsprogramma kan het karakter hebben van een verder uitgewerkte visie op een bepaald thema (bijvoorbeeld een woonvisie of een mobiliteitsvisie). Of een gebiedsvisie, waarin maatregelen staan voor het verbeteren van de fysieke leefomgeving voor een specifiek gebied. Er is dus niet één omgevingsprogramma, elke thematische of gebiedsgerichte uitwerking van de omgevingsvisie is een omgevingsprogramma.

De omgevingsvisie en hieruit voortvloeiende omgevingsprogramma's zijn instrumenten in de beleidscyclus. In de beleidscyclus werken we vanuit abstractere doelen en ambities toe naar concretere programma's en vervolgens naar operationele maatregelen.

Vervolgens kijken we of we met die maatregelen onze doelen en ambities gaan halen. Zo niet, dan stellen we ons beleid bij. Om dit goed te kunnen doen, maken we gebruik van monitoring en evaluatie (zie paragraaf 7.4.2).

Een omgevingsprogramma is, net als de omgevingsvisie, zelfbindend en vormvrij. Er gelden vanuit de Omgevingswet wel enkele eisen op het gebied van voorbereiding, participatie en vaststelling van een omgevingsprogramma. Zo geldt er een motiveringsplicht voor participatie en is artikel 3.4 Awb van toepassing op de voorbereiding van een omgevingsprogramma.

In deze omgevingsvisie hebben we een aantal programma's al aangekondigd. Deze worden de aankomende jaren opgesteld, of zijn al in ontwikkeling. Deze lijst is niet limitatief: als de aankomende jaren blijkt, dat er nog meer programma's nodig zijn, dan kunnen die naar behoefte opgesteld worden.

7.4.2 Monitoring en evaluatie

We hebben in Helmond gekozen voor het gebruik van de telos-systematiek om te monitoren of onze stad zich in balans ontwikkelt. Telos hanteert drie zogenaamde 'kapitalen': het ecologisch, economisch en sociaal-maatschappelijk kapitaal. Het uitgangspunt is, dat ontwikkeling op het ene kapitaal niet ten koste mag gaan van de (mogelijkheden voor) ontwikkeling op het andere kapitaal.

Voor elk van deze kapitalen zijn indicatoren geformuleerd, waarmee we kunnen meten of we onze doelen halen. We hebben de indicatoren uit telos ook gebruikt als basis voor de omgevingseffectrapportage. Daarmee kunnen we ook meten of we de doelen en ambities uit deze omgevingsvisie gaan halen.

Er zijn inmiddels ook andere monitoringssystemen in ontwikkeling, denk aan de monitor Brede Welvaart en de Global Goals. Wij sluiten vanuit de omgevingsvisie nu aan op telos, omdat wij onze monitoring organisatiebreed hiervoor hebben ingericht. Bij een eventuele toekomstige keuze voor een andere monitoringssystematiek, moeten de doelen en ambities uit de omgevingsvisie meegenomen worden als kader voor de monitoring.

